

Puterea muncitorilor și Revoluția spaniolă

Tom Wetzel

2006

Cuprins

Introducere	3
Explozia economică și Patrurile Morții	5
Greva în masă a chiriașilor	6
Pământul și Biserica	8
Răscoalele și luptele de clasă facționale	9
Viziunea stângii libertare	11
Lovitura de stat	13
Dezbaterea din CNT asupra puterii politice	15
Sindicatul trec la socializarea de jos (în sus)	22
Traectoria Partidului Comunist Spaniol	31
„Kronstadt-ul spaniol”	36
Colectivizare cu forța?	39
Prietenii lui Durruti	42

Introducere

În alegerile naționale din Spania, din februarie 1936, un guvern represiv de dreapta a fost alungat de la putere și înlocuit de o coaliție formată din liberali și socialiști. Profitând de un mediu mai puțin represiv, muncitorii spanioli au organizat cel mai mare val de greve din istoria Spaniei, cu zeci de greve generale care cuprindeau toate orașele, și sute de greve parțiale. Spre sfârșitul lui iunie, un milion de muncitori erau în grevă. La nici o lună de la alegeri, Federația Lucrătorilor Agricoli a condus 80.000 de lucrători agricoli, care nu aveau pământ, să confişte 3.000 de ferme din „Siberia Spaniei” – Estremadura, regiunea cea mai lovită de sărăcie.¹

Cum țara era prinsă într-o dezbatere tensionată despre viitorul ei, polarizarea politică a fost marcată de ucideri din război între activiștii de stânga și de dreapta. După ce politicienii de dreapta au cerut, în mod public și direct, armatei să preia conducerea țării, lovitura de stat militară, la care se aștepta deja toată lumea, a fost declanșată în Spania pe 19 iulie.

Pentru prima dată în istoria Spaniei, poporul în mod energic și agresiv a rezistat loviturii de stat armate. Armata a fost înfrântă în două treimi din suprafața Spaniei. Sindicatele au trecut la confiscarea vastelor proprietăți capitaliste, și au pus cea mai mare parte a economiei Spaniei sub controlul și gestionarea muncitorilor. Sindicatele și-au construit propria lor armată formată din muncitori, pentru a se lupta cu armata fascistă spaniolă. Încercarea armatei de a zdrobi mișcarea muncitorească a Spaniei a impulsionat clasa muncitoare să facă revoluția de care elita spaniolă se temea de multă vreme. Războiul civil în sine a fost o luptă de clasă în forma sa extremă.

Doi dintre actorii cheie în această dramă au fost principalele federații sindicale ale muncitorilor. CNT, Confederația Națională a Muncii (Confederación Nacional del Trabajo – CNT) avea 1,6 milioane de suporteri la începutul lui 1936 (potrivit statisticilor guvernamentale). CNT a fost rezultatul a aproape șapte decenii de activitate anarhistă pentru organizarea muncitorilor din Spania. Din 1919, CNT s-a bazat pe politica *sindicato unico* („un singur sindicat”) – syndicate industriale autonome și independente. În Barcelona, în 1936, syndicatele autonome și independente ale muncitorilor din construcții și metalurgie ale CNT aveau mai mult de 30.000 de membri.

Nici un *sindicato unico* din CNT nu avea nici un oficial pe fluturașii de salarii. Muncitorii erau foarte atașați de ideea anarhistă că lupta comună nu trebuia să devină o trambulină pentru carierismul politic. Anarhiștii credeau că dacă ar fi plătit oficiali i-ar fi încurajat pe muncitori să se aștepte ca acești oficiali să le rezolve problemele, și ar fi făcut ca sindicatul să fie dominat de șefi. În 1936 existau doar câțiva oficiali plătiți de federația CNT – care lucrau în secretariatul național, secretariatul regional din Catalonia, și în secretariatul sindicatului industrial național din industria de pescuit comercial. Acești oficiali, și personalul de la ziarele CNT din Madrid și Barcelona erau plătiți la nivelul unui muncitor obișnuit. Oficialii plătiți erau schimbați din funcție, prin rotație, după un an, nu rămâneau în funcție mai mult de un an.

În timp ce organizau luptele pentru problemele urgente, imediate, anarhiștii din CNT încurajau și dezbaterile despre viziunea unei societăți dincolo de capitalism, după capitalism, fără structuri de opresiune și exploatare. „Apoliticismul” CNT însemna că se opunea unei strategii parlamentare sau electorale pentru a produce schimbarea socială. Scopul militanților CNT era de a elibera clasa muncitoare de opresiune prin acțiuni de masă întreprinse chiar de muncitori înșiși.

Fiecare *sindicato unico* avea „secțiuni” care își țineau propriile lor adunări și își alegeau proprii lor delegați în atelierile de muncă (*dele-gados*). În industria manufacturieră, cum ar fi industria textilă sau

---

¹ Abel Paz, Durruti: The People Armed, p. 181.

metalurgie, exista „o secțiune” în fiecare fabrică sau uzină. În industria de construcții, „secțiunile” corespundeau diferitelor meserii. Toate sindicatele industriale autonome dintr-un oraș sau dintr-o provincie (comarca) erau grupate împreună într-un consiliu local al muncii (o federație locală, „federación local”).

Sindicatele făceau parte dintr-un context mai larg al unei mișcări instituționale. Stânga libertară din Spania a organizat, de asemenea, și școli și rețele răspândite de ateneos – centre comunitare stradale. Aceste ateneos erau centre pentru dezbateri, evenimente culturale, ore de alfabetizare (între 30 și 50 la sută din populația Spaniei era analfabetă în anii ‘30) și alte activități comunitare. O caracteristică a anarhismului spaniol era emanciparea oamenilor obișnuiți, pentru a-i pregăti să participe ei direct la lupta pentru transformarea socială.

Sindicalismul libertar al CNT era o formă de politică „prefigurativă”. În dezvoltarea unui sindicat, bazat pe participarea la luarea deciziilor prin adunări și prin alegerea unor delegați neplătiți, militanții CNT credeau că practicau o formă de organizare care avea să fie forma incipientă a unei societăți în care muncitorii conduceau industria și în care societatea se auto-administra prin adunări ale democrației participative.

A doua mare organizație sindicală din Spania era UGT, Sindicatul General al Muncitorilor (Union General de Trabajadores – UGT), care avea 1,4 milioane de membri la începutul lui 1936. UGT era afiliat la Partidul Socialist al Muncitorilor din Spania (Partido Socialista Obrero Español – PSOE), deși Partidul Comunist era și el activ în interiorul sindicatului. UGT era organizația sindicală majoritară în regiunea Castilia din Spania, incluzând Madridul, și regiunile miniere ale Asturiei de pe coasta Atlanticului, din nord. FNTT, Federația UGT a Lucrătorilor Pământului (Federación Nacional de Trabajadores de la Tierra – FNTT) avea o jumătate de milion de membri în primăvara lui 1936. Cu campania sa pentru reforma agricolă, prin confiscarea pământurilor, FNTT a fost o mișcare revoluționară de masă în regiunile agricole ale Spaniei.

Explozia economică și Patrurile Morții

Mobilizările în masă și polarizarea socială care au condus la războiul civil au reprezentat punctul culminant al unei crize sociale care mocnea în Spania de decenii. Criza a început să se manifeste în timpul primului Război Mondial. Spania a fost neutră în timpul războiului și a fost capabilă să ducă tratative cu ambele tabere. O masivă industrializare și o explozie a urbanizării au început să se dezvolte în Catalonia. Această dezvoltare va continua și în timpul boom-lui global din anii 1920. Barcelona era orașul cu cea mai rapidă extindere din Europa occidentală în acea perioadă. Suburbiile industriale s-au răspândit rapid în jurul noilor fabrici. Barcelona era un centru comercial important în Mediterană încă din evul mediu, și era capitala clasei afaceriștilor.

Explozia economică din timpul primului război mondial a dus și la dezvoltarea în Spania a celor două importante organizații sindicale. Revoluția rusă din februarie 1917 a încurajat și ea această tendință radicală.

Punctul culminant al luptei de clasă în timpul războiului a fost greva generală națională din 1917, sprijinită atât de UGT cât și de CNT. În Barcelona, CNT a reușit să obțină controlul asupra orașului și a controlat orașul până când armata a fost trimisă să suprimă greva. (Romanul lui Victor Serge, „Nașterea Puterii Noastre”, e o relatare impresionantă a grevei generale din 1917 din Barcelona).

Pentru a face față amenințării din ce în ce mai mari pe care o reprezenta CNT în Catalonia, șeful poliției, Severiano Martinez Anido, a început să recruteze asasinii plătiți pentru a-i ucide pe oficialii CNT și pe activiștii CNT, la comanda și cu ajutorul poliției.

Patronii și capii Bisericii Romano-Catolice au sponsorizat și au oferit finanțare pentru Patrurile Morții. În această perioadă, au avut loc 440 de tentative de asasinare asupra muncitorilor din Catalonia.¹ Muncitorii erau forțați să intre în sindicatele „galbene”, Sindicatos Libres („Sindicatul Liber”), cu pistolul la tâmplă. Sindicatele Libere au fost formate de un nucleu mic de muncitori religioși, Carlismii. Carlismul era o formă a politicii de dreapta, catolică, din Spania. În replică, unii anarhiști tineri au format grupuri armate, care au răspuns opresiunii asupra muncitorilor prin asasinarea unor patroni și capi ai bisericii, despre care aflaseră că finanțaseră Patrurile Morții.

De ani de zile, Spania încerca să-și păstreze ultima rămășiță a imperiului ei în Maroc. În 1923, o campanie militară în Maroc, susținută de Regele Alfonso, a eșuat într-un dezastru în care au fost uciși 10.000 de soldați spanioli. Armata a prins Spania în cleștii unei dictaturi militare, care a fost condusă de generalul Miguel Primo de Rivera, în parte și ca un mijloc de a suprima furia populară provocată de acest dezastru. CNT a fost interzis în toată țara. Primo de Rivera a elaborat un plan de a asimila sindicatele în cadrul Statului prin Arbitration Boards (Consilii de Mediere); el a încurajat participarea din partea UGT ca o alternativă „responsabilă” la CNT. „Sindicatul Liber” Catolic, care predicau armonia dintre muncă și capital și o formă proletară de fascism catolic, au intrat în competiție cu UGT pentru a obține controlul asupra componentei Consiliilor de Mediere. Cu sprijinul Statului și al patronilor, „Sindicatul Liber” au format o organizație națională în 1925, FNSL, Federația Națională a Sindicatelor Libere (Federación Nacional de Sindicatos Libres – FNSL) care avea 200.000 de membri², și era aproape la fel de răspândită ca UGT.

---

¹ Alberto Balcels, *Cataluña contemporana II (1900-1936)*, p. 17, citat de Ronald Fraser, *Blood of Spain: An Oral History of the Spanish Civil War*.

² Colin M. Winston, *Workers and the Right in Spain, 1900-1936*.

Greva în masă a chiriașilor

În 1930 regele a fugit din țară, moment în care dictatura s-a prăbușit. Alegerile au adus la putere o coaliție formată din liberali și socialiști, pentru a governa noua Republică. Sindicatele CNT au reprimat dreptul legal de a se organiza.

Confruntate cu șomajul din ce în ce mai mare, și din dorința de a-și reconstrui organizația, sindicato unico al muncitorilor din construcții al CNT din Barcelona a început o campanie de a lua cu asalt șantierele pentru a-i face pe muncitori să li se alăture și pentru a cere contractorilor să angajeze cu 15 la sută mai mulți muncitori. Sindicatele din construcții au susținut că sectorul locuințelor din Catalonia făcuse profituri uriașe în timpul boom-ului economic din anii '20 – iar profiturile au fost aruncate în investiții neprofitabile. Un număr din ce în ce mai mare de oameni angajați în industrie ar fi pus mai mulți bani în circulație, și ar fi ajutat la cotracararea crizei economice. Cum muncitorii intrau în valuri în sindicato unico al CNT, sindicatele catolice FNSL din construcții s-au prăbușit.

La sfârșitul anilor '20s, o mare dezbatere a început în CNT cu privire la direcțiile viitoare de acțiune ale sindicatelor. Un aspect al acestei dezbateri a fost propunerea de a grupa sindicatele locale în sindicate industriale naționale pentru a le coordona acțiunile împotriva angajatorilor din industrie de pe curprinsul întregii țări. Joan Peiró – un autodidact, muncitor în sticlărie și un teoretician sindicalist cu mare influență – a reușit să convingă congresul CNT să permită sindicatele industriale naționale în 1931. Însă, unii anarhiști s-au opus acestei propuneri pentru că ar fi dus la dezvoltarea unei birocrății formată din oficiali plătiți care ar fi scăpat controlului sindicatelor locale. Din cauza opoziției anarhiștilor, sindicatele industriale naționale au putut fi create numai în câteva industrii din CNT înainte de 1936. Un sindicat național industrial a fost creat printre muncitorii de la Compania Națională de Telefonie din Spania. În 1931, CNT a lansat o grevă națională împotriva companiei de telefonie. Această grevă a fost începutul luptei sindicale pentru forța de muncă majoritar formată din femei, care lucrau ca operatoare de telefonie.

Un alt aspect al dezbaterii din CNT a fost cum să iasă din cușca luptei industriale care se concentra numai asupra chestiunilor legate de salarii și de condițiile de muncă. În rândurile CNT era răspândit sentimentul că CNT avea nevoie să își extindă influența dincolo de contextul legat de muncă spre alte aspecte care țineau de societate. Joan Peiró a pledat pentru înființarea comitetelor formate din localnici pentru a-i organiza și pe ei în privința chestiunilor mai largi care priveau clasa muncitoare, nu doar în privința chestiunilor legate de muncă.

În timpul boom-ului economic din anii '20, chiriile au crescut cu 150 la sută în Barcelona. Proprietarii fără scrupule construiau barăci înghesuite, fără necesitățile de bază, cum ar fi apa curentă. La începutul lui 1931, activiștii din CNT au început să discute posibilitatea începerii unei bătălii legate de chirii, iar articole de presă legate de criza locativă au început să fie publicate în ziarul CNT din Barcelona, Solidaridad Obrera.

Lupta pentru chirii a început cu o adunare de masă a sindicatului CNT din construcții în aprilie 1931. La acea adunare, Arturo Parera și Santiago Bilbao au propus formarea unei Comisii de Apărare Economică, cu participarea și a altor sindicate. Parera și Bilbao erau amândoi membri proeminenți ai FAI, Federația Anarhistă Iberică (Federación Anarquista Iberica – FAI). FAI era un amestec neomogen de grupuri anarhiste care operau în special ca grupuri de presiune în interiorul sindicatelor CNT.

După o serie de întâlniri în cadrul comunităților de localnici, campania pentru chirii a fost stabilită să înceapă cu cererea de reducere a chiriilor cu 40 la sută, la o adunare de masă care a avut loc la Palatul Artelor pe 5 iulie. Adunarea a stabilit că avansurile plătite de chiriași ar trebui folosite pentru a plăti

chiria lunii următoare și după aceea chiriașii să refuze să plătească chiria dacă proprietarii nu erau de acord să o scadă. Camera Proprietarilor Urbani – organizația proprietarilor – a denunțat campania ca fiind o încălcare criminală a drepturilor lor. Proprietarii au cerut poliției să intervină pentru a suprima campania pentru reducerea chiriilor. La sfârșitul lui august, Comisia de Apărare Economică a anunțat că 100.000 de mii de oameni nu își mai plăteau chiriile.

Puterea luptei pentru chirii de a ajunge și la oamenii care nu făceau parte din sindicatul CNT a fost ilustrată de numărul mare de femei care au participat activ la această luptă. Într-un caz, un grup de atacatori (Patrula de Asalt – o forță de poliție națională paramilitară creată de politicienii republicani la începutul anilor '30) a fost trimis să evacueze un chiriaș blocat în casă, dar a fost oprit de o mulțime de femei și copii.

Din cauza faptului că angajații primăriei care erau trimiși să-i evacueze pe oameni erau ori intimidați de mulțimile de oameni, ori sprijineau greva chiriașilor, proprietarii au început să-și recruteze propria lor miliție pentru a efectua evacuările.

Organizația proprietarilor a făcut apel la guvernul național să intervină pentru a suprima greva chiriașilor. Largo Caballero, secretarul executiv al UGT și lider al PSOE, era membru în cabinetul format din coaliția de guvernare formată din socialiști și liberali. Caballero nu susținea greva chiriașilor, spunând că era „absurdă”. În acea vreme, sindicatul UGT al lui Caballero pune la dispoziție scabi (muncitori care se duceau să facă munca altor muncitori aflați în grevă, sau care fuseseră concediați ca urmare a faptului că intraseră în grevă) pentru a sparge greva lucrătorilor din telefonie care era în desfășurare în Madrid.

În toila grevei chiriașilor din Barcelona, a avut loc o uriașă explozie. Nu a fost nimeni rănit, dar au fost produse câteva pagube la echipamentul de telefonie. Deși nu a existat nici o legătură între acest incident și greva chiriașilor, guvernul a folosit acest pretext pentru a interzice adunările Comisiei de Apărare Economică. Guvernul a interzis și întâlnirile sindicatului CNT din telefonie.

Guvernul național a numit un avocat conservator ca guvernator civil al Cataloniei și acesta a anunțat că pur și simplu nu va mai permite ca greva chiriașilor să continue. Autoritățile i-au arestat preventiv pe Santiago Bilbao și pe 52 de activiști CNT. Arestarea preventivă însemna că o persoană putea fi închisă oricât, fără să i se aducă vreo acuzație. Aceasta era una dintre cele mai detestate practici din timpul dictaturii militare. Oamenii crezuseră că în noua Republică aceste metode vor rămâne în trecut și că nu vor mai fi folosite.

În cele din urmă, poliția a reușit să suprima greva chiriașilor, arestând chiriașii care au fost ajutați de vecinii lor să intre înapoi în case, după ce fuseseră evacuați. Cu toate acestea, în multe zone ale orașului, proprietarii au început, individual, discuțiile cu chiriașii pentru a le reduce chiriile. Mulți chiriași au crezut atunci că au câștigat ceva. Pentru generația mai tânără a activiștilor CNT, aceasta a fost prima dată când ei au fost implicați într-o campanie de acțiune directă, în masă. Pentru participanții din clasa muncitoare, a fost o lecție directă despre cum să organizeze grupuri mari de oameni, și un indiciu despre cât de departe vor merge și cum vor răspunde împotriva lor, pe viitor, proprietarii, poliția și politicienii.¹

---

¹ Informațiile despre greva chiriașilor din Barcelona din 1931 provine de la Nick Rider, „The Practice of Direct Action: The Barcelona Rent Strike of 1931” in *For Anarchism: History, Theory, and Practice*, David Goodway, ed.

Pământul și Biserica

În anii '30, Spania era o țară cu o dezvoltare economică foarte inegală. Prospera, industrializată Catalonia ar fi putut să pară ca alte zone dezvoltate din Europa occidentală, dar în alte regiuni din Spania situația era cu totul diferită. Spania era încă o țară predominant agrară: 45,5 la sută din „populația activă” trăia doar din agricultură. Într-o țară agricolă, o mare parte a bogăției e legată de cine deține pământul. Sudul regiunii muntoase Guadarrama era zona *latifundias*, regiunea care fusese cucerită de la mauri de către armata castiliană în evul mediu. Investitorii capitaliști au cumpărat *latifundias* – terenuri imense – după ce restricțiile feudale în privința vânzării pământului au fost îndepărtate în secolul 19. În această regiune, 2000 de familii dețineau 90 la sută din tot pământul. Asta, în timp ce 750.000 de lucrători agricoli lipsiți de pământ munceau pe salarii atât de mici, încât mureau de foame.

În nordul regiunii Guadarramas se aflau campesinos, țăranii care aveau ferme mici și mijlocii. În unele zone din nord, loturile de pământ erau mult prea mici pentru a putea întreține o familie. Campesinos erau nevoiți să se angajeze pentru a câștiga salarii, sau pentru a munci pământul în sistemul cotă-parte.

Baza socială principală a partidelor de dreapta era formată din religioșii proprietari de pământ din regiunile din nord, cum ar fi Vechea Castilie și Navarre, și din clasa de mijloc religioasă – proprietarii de afaceri mici, avocați, angajați ai statului etc – din orașele provinciale. În marile orașe de-a lungul coastelor Atlanticului și Mediteranei, aceste clase de mijloc formau baza socială a partidelor liberale republicane.

Clasa elitelor din Spania privea Biserica Romano Catolică Spaniolă ca un stâlp ideologic esențial pentru păstrarea ordinii sociale. Dar biserica era detestată puternic de clasa muncitorilor pentru că predica acceptarea sărăciei în timp ce strângea averi uriașe și îi slujea pe cei mai puternici din societate. În 1930, în Spania existau mai mulți preoți decât în oricare altă țară, cu excepția Italiei. Erau 35.000 de preoți și 80.000 de călugări și călugărițe. Și totuși, oamenii nu se mai duceau la slujbe. În sudul Guadarramas, se mai duceau la slujbe doar 5 la sută din populație.¹

Opoziția bisericii față de știință a făcut ca mulți profesori și doctori să fie anti-biserică. Anti-clericalismul era larg răspândit printre stânga spaniolă, de la anarhiștii din clasa muncitoare până la republicanii liberali din clasa de mijloc.

Primul guvern liberal-socialist republican din 1931 a atacat puterea bisericii, interzicând preoților să mai aibă un rol în educație, cu excepția orelor religioase. Puternicul ordin Iesuit a fost dizolvat. Căsătoria civilă și divorțul au fost legalizate.

---

¹ Antony Beevor, *The Spanish Civil War*, p. 29.

Răscoalele și luptele de clasă facționale

Coaliția socialist-liberală s-a implicat în mai multe acte de represiune împotriva sindicatelor CNT. Caballero dorea să profite de pe urma represiunii asupra CNT pentru a construi sindicatele UGT pe spatele distrugerii CNT. În acest mediu opresiv, care a forțat CNT să intre în confruntări directe cu autoritățile, un număr de grupări anarhiste din CNT au îndemnat sindicatul să încerce greve revoluționare generale și aventuri insurecționale. Scenariul tipic era acesta: un grup de anarhiști prelua controlul asupra primăriei unui oraș, afixa steagul roșu și negru, dădea foc dosarelor primăriei și declara „comunismul libertar” în acel oraș. Susținătorii acestei metode o numeau „gimnastică revoluționară”. Aceste încercări de insurecții erau o întoarcere la conceptul anarhist din secolul 19 al „propagandei prin faptă”—ideea că o acțiune ca exemplu, dusă de un grup mic de revoluționari, poate declanșa o răscoală populară spontană. Într-una dintre cele mai infame astfel de încercări – o grevă națională eșuată din ianuarie 1933 – grupuri de asalt paramilitare au comis masacrul din satul Casas Viejas din Andalusia. O întreagă familie a fost arsă de vie într-un șoproan, iar poliția a împușcat oamenii care au înconjurat locul.

Cele mai mari temeri ale sindicaliștilor s-au adeverit în timpul răscoalei din 1933: „confederațiile naționale și regionale au fost manipulate de un grup mic de militanți care au angajat întregul sindicat în acțiuni precipitate și periculoase”, scria Jerome Mintz. „Membrii sindicatului au fost atrași în lupte de stradă, liderii au fost arestați și bătuți, iar sindicatul a fost interzis”.¹

Din punctul de vedere sindicalist, transformarea socială avea nevoie de o organizare anterioară bine pusă la punct și de educarea clasei muncitoare, astfel încât aceasta să prindă încredere să acționeze singură, și de elaborarea unei strategii revoluționare coerente, și în nici un caz să lase lucrurile la voia întâmplării și să se bazeze pe „spontaneitate” pură. Joan Peiró, în cartea sa „Sindicalismo” din 1933, a explicat lucrurile astfel:

Pentru noi, revoluția socială nu e doar o chestiune de răscoală violentă împotriva forțelor organizate ale Statului... Revoluția socială constă în preluarea fabricilor și a minelor, a pământurilor și a căilor ferate. Nu e suficient să preiei bogăția socială, e necesar să știi cum să o folosești – și cum să o folosești imediat, fără nici o discontinuitate.²

„Continuitatea” ar fi fost asigurată de faptul că transformarea socială urma să fie făcută de înșiși muncitorii, care aveau îndemânarea necesară pentru a administra pe mai departe industria.

Lupta facțională din interiorul CNT de la începutul anilor '30 a devenit foarte aprigă, după ce un grup de 30 de oficiali ai sindicatului și de activiști au trimis presei capitaliste un document în care criticau presupusa dictatură asupra CNT exercitată de FAI. Acești 30 de activiști și susținătorii lor aveau să fie cunoscuți mai târziu ca gruparea treintista („treizeciști”). Nu erau doar treintistas care se opuneau aventurilor insurecționale puse la cale de grupările FAI în Catalonia. Grupările FAI din afara Cataloniei erau și ele critice față de aceste acțiuni. Pe măsură ce Republica progresa, unul dintre acești treintistas – Angel Pestaña – a început să susțină formarea unui partid politic al muncii, și a creat curând Partidul Sindicalist (Partido Sindicalista) pentru a participa în alegerile parlamentare. Deși cei mai mulți treintistas nu l-au urmat pe Pestaña în campania electorală, mai mulți anarhiști s-au temut că aceasta era direcția spre care se îndreptau treintistas.

Grupările FAI din Catalonia erau de asemenea îngrijorate și din cauza unui grup leninist care se formase în interiorul sindicatelor CNT. În 1930 Federația Muncitorilor din Catalonia și din Insulele

¹ Jerome Mintz, *The Anarchists of Casas Viejas*, p. 268.

² Citat în Ronald Fraser, *Blood of Spain: An Oral History of the Spanish Civil War*, p. 544.

Baleare a fuzionat cu o majoritate din Partidul Comunist Catalan (Partit Comunista Catala – PCC) pentru a forma Blocul Muncitorilor și Țăranilor (Bloc Obrer i Camperol – BOC). BOC era un grup anti-Stalinist care se identifica însă cu modelul leninist al „partidului de avangardă”. BOC era în special puternic în regiunea Lleida. O figură centrală din CNT din regiunea Lleida era Joaquin Maurin, un profesor foarte popular. Maurin era liderul BOC.

BOC a încercat să obțină controlul și asupra adunărilor libertare din Catalonia. Principalul mecanism de luare a deciziilor într-o adunare (ateneo) era convocarea periodică a adunării pentru a alege comitetul administrativ al ateneo. BOC apărea în forță la aceste adunări pentru a obține controlul asupra comitetului administrativ.

În 1932, FAI câștigase destulă influență în interiorul CNT pentru a putea convinge sindicatul să înlăture din rândurile sale sindicatele controlate de treintiști și de BOC. Prin urmare, CNT a pierdut cea mai mare parte a organizării sale sindicale din Lleida. În 1934, sindicatele controlate de BOC au format o nouă federație a muncii, Federația Unită Sindicatelor Muncitorilor (Federación Obrera de Unidad Sindical – FOUS). În 1935, BOC a fuzionat cu un grup leninist mai mic și și-a schimbat numele în Partidul Marxist al Unificării Muncitorilor (Partido Obrero de Unificación Marxista – POUM)³.

În 1933, partidele de dreapta au câștigat alegerile, iar Spania a intrat într-o perioadă de guvernare represivă, cunoscută ca biennio negro („cei doi ani negri”). În acest timp, Largo Caballero și o mare parte a Partidului Socialist au început să se miște spre stânga. Caballero a început să vorbească despre nevoia unei „revoluții proletare” și „a unui guvern al muncitorilor”.

Mai multe evenimente au determinat virajul spre stânga al PSOE: ajungerea la putere a lui Hitler în Germania, și a partidului clerical fascist, Partidul Social Creștin, în Austria, șomajul extrem de ridicat, furia publică față de masacrul din Casas Viejas, intransigența patronilor spanioli. Sumele mici de bani alocate de către guvern pentru a asigura pământ pentru lucrătorii agricoli lipsiți de pământ erau total nepotrivite pentru a face față dimensiunii reformei agricole care era necesară. PSOE reușise să facă foarte puțin în urma participării sale alături de liberali în coaliția republicană dintre anii 1931 și 1933.

Un semn al virajului Socialiștilor la stânga a fost încercarea de a declanșa o grevă generală în octombrie 1934. Relațiile cu CNT nu erau încă refăcute, iar coordonarea slabă a făcut ca greva să eșueze în cea mai mare parte a Spaniei. Situația a fost cu totul alta în Asturias unde UGT și CNT lucrau deja de câteva luni împreună pentru a forma o „Alianță a Muncitorilor”. Astfel, în octombrie, cele două sindicate au preluat controlul asupra regiunii timp de două săptămâni, într-o răscoală pe care au coordonat-o împreună. Dar au fost izolați. Când armata a fost trimisă să zdrobească rebeliunea, mii au fost uciși și mii aruncați în închisoare. Soțiile și fiicele rebelilor au fost violate și mutilate de Legiunea Străină – o unitate armată formată din tâlhari și criminali adunați din mai multe țări. Răscoala a înspăimântat clasa elitelor, în timp ce violența înăbușire a ei a îndepărtat clasa muncitoare.

---

³ Victor Alba and Stephen Schwartz, Spanish Marxism versus Soviet Communism: A History of the POUM.

Viziunea stângii libertare

La începutul lui 1936, numărul celor care făceau parte din organizațiile sindicale ale UGT și CNT era mai mare ca oricând. Țara era prinsă într-o dezbatere aprinsă despre viitorul ei, un val de greve s-a răspândit în toată Spania, incluzând numeroase greve generale la care participau comunități întregi. Odată cu victoria coaliției socialist-liberale în alegerile din februarie, muncitorii au putut anticipa că vor avea la dispoziție o perioadă de respiro în care puteau organiza greve și puteau lupta pentru schimbarea socială. Sindicatele lucrătorilor din fermele agricole duceau la îndeplinire reforma agricolă prin preluarea masivă a pământurilor.

Teoreticianul treintista Joan Peiró i-a spus unui jurnalist în mai: „Aceste mase se îndreaptă către o revoluție.”

Cum activiștii partidelor de dreapta cereau armatei să preia puterea în Stat, mulți oameni se așteptau să urmeze o lovitură de stat militară. În această atmosferă de mobilizare și de criză, CNT a ținut un congres național la Zaragoza. Deja în 1935 grupurile de anarhiști catalane renunțaseră la metodele lor insurecționale și încercau să ajungă la o reconciliere cu treintistas. Pentru a obține maxima unitate de care era nevoie pentru luptele ce urmau, FAI i-a invitat pe treintistas înapoi în CNT.

Chestiunea ridicată la acest congres a fost și viziunea CNT asupra societății pe care dorea să o formeze, și căreia îi spunea „comunism libertar”. Documentul care explica această viziune, adoptat la congresul de la Zaragoza, a încercat să sintetizeze influențele anarho-comunaliste și libertar-sindicaliste ale gândirii Stângii Libertare spaniole în privința unei societăți post-capitaliste.

O structură duală de guvernare pentru societate era avută în vedere, bazată pe adunări ale muncitorilor la locul de muncă și pe adunări ale locuitorilor din sate și din comunitățile de la orașe. Adunările de la locurile de muncă urmau să aleagă consilii ale întreprinderilor și să fie conectate la federații naționale industriale, pentru a putea administra împreună diferitele industrii.

Un accent puternic a fost pus pe „administrarea liberă a orașelor” și pe autonomia acestora, ceea ce reflecta influența anarho-comunalistă. Această administrare urma să funcționeze sub forma de adunări ale locuitorilor din sate și din comunitățile de la orașe. În orașe mari, cum ar fi Barcelona, adunările urmau să aleagă un Consiliu Municipal. Cei care făceau parte din acest Consiliu urmau să aibă slujbe obișnuite în producția socială, iar chestiunile importante urmau să fie decise de adunările de masă, care erau convocate.

În versiunea planificării sociale propusă de Diego Abad de Santillan¹, diferitele federații naționale industriale auto-administrate urmau să fie conectate la un Consiliu Economic, care ar fi urmat să fie un organism de coordonare și nimic mai mult. Dar, planurile de acțiune urmau să fie elaborate de congresele regionale și naționale ale delegaților din diferitele federații industriale, cu ajutorul unui personal de asistență. Aceasta, de fapt, este versiunea sindicalistă a planificării centrale.

Documentul de viziune, adoptat de Congresul de la Zaragoza, e diferit de propunerea lui Abad de Santillan, prin aceea că adaugă o structură de adunări a locuitorilor și a federațiilor geografice ale acestora, ca expresie a auto-conducerii politice, dar și ca un canal pentru aprovizionarea consumatorilor, cu responsabilitatea de a articula propuneri pentru serviciile publice, cum ar fi sănătatea, media, întreținerea orașului, și asigurarea și întreținerea locuințelor.

Dar exact urma să fie conectat aportul consumatorilor la sistemul planificării sociale? De fapt, documentul de la Zaragoza nu spune nimic despre asta. Anarhismului tradițional i-a lipsit conceptul

---

¹ Diego Abad de Santillan, *El organismo económico de la revolución* (translated into English under the title *After the Revolution*).

de participare la planificare² – dezvoltarea interactivă a unui plan social prin negocierea și înțelegerea dintre consumator și muncitor.

Documentul de la Zaragoza a oferit conectarea municipalităților libere la congresele regionale și naționale ale poporului. În practică, acestea ar fi urmat să fie legislative locale, regionale și naționale. Acest document are în vedere și o „Miliție a Poporului” – cu alte cuvinte, o armată – ca mijloc de apărare a noii ordini sociale.³

O structură care poate face regulile într-o societate și poate să își apere autoritatea de a face aceste reguli cu ajutorul unei forțe militare este de fapt o formă de organizare politică, o formă de guvernare. Dacă o formă de guvernare a Stângii Libertare nu e un Stat, atunci e nevoie să facem o distincție între o formă de guvernare (sau o structură de guvernare) și un Stat. Scrierile anarhiștilor tradiționali asupra acestui subiect nu sunt foarte clare.

Încercarea lui Piotr Kropotkin de a face această distincție duce către accentuarea autonomiei locale și descentralizarea caracteristică anarhismului comunist spaniol: Pentru că „Statul a fost stabilit pentru scopul precis de a impune regula” din partea clasei dominante, trecerea către socializarea economiei și către „eliberarea forței de muncă” necesită „o nouă formă de organizare politică” care e „mai populară, mai descentralizată, și mai aproape de nevoia de auto-administrare a oamenilor” decât „guvernul reprezentativ”, tipul de Stat caracteristic capitalismului”, așa cum îl vedea Kropotkin(12).

Deși Congresul de la Zaragoza a adoptat propunerea pentru formarea „alianței revoluționare a muncitorilor” cu federația sindicală UGT, Congresul a nu a reușit să discute o strategie de fapt sau un program pentru situația urgentă cu care se confrunța CNT. Prin urmare, CNT a fost nevoit să „improvizeze într-o incoerență totală” (în cuvintele lui Cesar M. Lorenzo)⁴ două luni mai târziu, după ce lovitura de stat militară a avut loc.

---

² Ideea planificării participative a fost dezvoltată pentru prima dată în 1970 de mai mulți economiști radicali. Cea mai cunoscută versiune e modelul „economiei participative” dezvoltat de Michael Albert și Robin Hahnel. O versiune anterioară a fost „Participatory Planning” în *Socialist Visions*, Steve Roskamm Shalom, ed.

³ Fragmentele din documentul de viziune al Congresului din Zaragoza sunt traduse în engleză de Robert Alexander, *The Anarchists in the Spanish Civil War*, Volume One, pp. 48-67.

⁴ În cuvintele lui Cesar M. Lorenzo, *Los anarquistas y el poder*, p. 92.

Lovitura de stat

Armata a preluat puterea în Spania în primele ore ale dimineții din 19 iulie. La 5 dimineața, sirenele fabricilor au început să se audă în toată Barcelona. CNT a aranjat ca sirenele să fie semnalul pentru apărarea organizației pe care armata încerca să o distrugă.

CNT organizase în jur de 200 de comitete de apărare ale localnicilor în toată Barcelona, care aveau în jur de 2000 de activiști înarmați, și formase comitete regionale de apărare ale muncitorilor pentru a le coordona. În ajunul loviturii de stat militare, aceste comitete capturaseră un transport de arme în portul din Barcelona.

Când CNT și-a concentrat forțele la una din bazele armatei în acea dimineață, un caporal din armata spaniolă și-a împușcat ofițerul fascist și și-a convins colegii soldați să se predea muncitorilor. Astfel, CNT a obținut accesul la un mare depozit de muniție și de arme. Angajații de la compania de mașini au capturat mașina blindată folosită de companie pentru transportul banilor și au folosit-o ca vehicul armat în luptă. Odată ce CNT a intrat în acțiune împotriva armatei, grupuri de muncitori obișnuiți s-au alăturat și ei bătăliei. În Barceloneta, o comunitate a clasei muncitorești din jurul docurilor, un maior de poliție a început să distribuie arme oricui îi arăta că are un carnet de membru într-un sindicat. Piloții de la forțele aeriene spaniole au început să bombardeze și să mitralieze pozițiile deținute de armata fascistă în jurul Barcelonei.

Nicăieri în Spania polițiștii de rând nu au luat ei singuri inițiativa de a lupta împotriva armatei de capul lor. Acolo unde muncitorii nu puteau să acționeze armat, agresiv, și unde și-au pus încrederea în oficialii guvernului liberal, poliția a așteptat să vadă cine învinge. În bastioanele CNT din Zaragoza, în Aragon, un lider local al CNT și-a pus încrederea într-un oficial al guvernului republican. Când armata a declanșat lovitura militară, rezultatul a fost un masacru teribil. În 1979 o groapă comună a fost descoperită lângă Zaragoza: 7.000 de victime.

Aproape peste tot în Spania unde activiștii sindicali au acționat agresiv împotriva rebeliunii militare, și unde li s-a alăturat poliția, lovitura de stat militară a fost înfrântă. În Madrid, mulți membri ai Gărzilor de Asalt erau socialiști. Nu au fost multe locuri unde populația a înfrânt armata fără să aibă sprijinul poliției. Nicăieri în Spania soldații nu s-au răscolat împotriva ofițerilor lor, decât dacă erau sprijiniți de muncitori furioși și de poliție.

Ofițerii din marina spaniolă proveneau mai ales din familiile oligarhiei proprietarilor de pământ. Îi disprețuiau profund pe marinarii de rând. Mulți marinari spanioli lucraseră anterior în industria de pescuit comercial și acolo făcuseră parte din sindicatele CNT sau UGT. Și ei îi disprețuiau profund pe ofițerii lor. În noaptea dinaintea zilei de 19 iulie, marinarii spanioli au ținut adunări secrete, și-au ales comitete pe fiecare navă, și au trecut la arestarea sau la împușcarea ofițerilor lor fasciști.

După două săptămâni, generalii fasciști fuseseră abandonați de aproape jumătate din personalul armatei din Spania, 40 la sută din personalul poliției, două treimi din marină, și cea mai mare parte a forțelor aeriene. Lovitura de stat militară fusese înfrântă în două treimi din teritoriul Spaniei, inclusiv în zonele puternic industrializate și în marile orașe.

Cea mai importantă forță disponibilă generalilor fasciști a venit din partea Armatei din Africa, formată din 25.000 de soldați, o forță colonialistă de mercenari și tâlhari, târșită prin lupte.

Din momentul în care marinarii spanioli au obținut controlul asupra flotei de război în iulie, și aceste nave au început să patruleze strâmsorile Gibraltarului, transportul pe ape al Armatei din Africa în Spania dinspre Maroc a fost blocat temporar. În acest moment, Germania nazistă a sărit în ajutorul generalilor fasciști spanioli oferindu-le avioane de luptă și piloți care să aducă pe calea aerului Armata din Africa în Spania – primul transport aerian al unei întregi armate în toată istoria militară.

Cum rafinăriile de petrol și stocurile de combustibil fuseseră capturate de muncitorii din Spania, armata fascistă era în pericol să rămână fără combustibil. Atunci Texaco (din Statele Unite) a oferit o altă formă de ajutor internațional. Președintele acestei companii a comandat navelor aflate pe mare să descarce combustibilul în porturile controlate de armata fascistă. Compania Texaco a oferit armatei fasciste motorină pe credit în valoare de 5 milioane de dolari.

Între timp, ofițerii din marina britanică, staționați în Gibraltar, erau îngroziți la vederea navelor de război spaniole conduse de marinari de rând, care nu dădeau doi bani pe regulile tradiționale sau pe eticheta impusă de uniforme și care salutau pe oricine cu pumnul strâns.

Ofițerii marinei britanice i-au ajutat direct pe fasciștii spanioli. Când armata spaniolă a fost luată cu asalt în orașul de coastă Algeciras dinspre partea terestră, marinarii flotei spaniole au încercat să apere orașul deschizând focul asupra armatei de pe navele de război. Marina britanică i-a blocat, mutând navele britanice în fața orașului.

În orașele care fuseseră capturate de armată, au fost instituite comitete de epurare. Aceste comitete erau formate dintr-un oficial al poliției, un preot, un reprezentant al Falangei fasciste, și un moșier, proprietar de pământ, local.

Numele stângiștilor cunoscuți au fost trecute pe liste negre, și aceștia au fost executați sistematic. Potrivit unui membru al Falangei: „80 la sută dintre cei care au fost executați erau muncitori. Represiunea a urmărit să decimeze clasa muncitoare, să-i distrugă puterea... A fost un război de clasă.”¹

Se estimează că autoritățile au executat între 100.000 și 200.000 de oameni în regiunile controlate de fasciști în timpul războiului civil.

După înfrângerea armatei în Barcelona pe 20 iulie, sute de mii de oameni au ieșit pe străzi pentru a sărbători victoria. Șeful poliției, Frederic Escofet, era speriat de puterea din ce în ce mai mare a CNT, și a trimis forțe de poliție în unitățile militare din Sant Andreu unde 30.000 de arme erau depozitate. Numai că polițiștii au ajuns prea târziu. CNT confiscase deja armele.² CNT a capturat și întăririle de pe Montjuich, din zonele mai înalte din jurul Barcelonei.

Pe lângă faptul că a distribuit arme grupărilor de apărare formate de comunitățile de localnici, CNT a trecut imediat și la crearea unei armate proprii. Mii de bărbați și femei din sindicatele CNT au fost recrutați. Comitetele de apărare ale CNT au sechestrat vehicule motorizate – taxiuri, mașini ale bogaților, autobuze, camioane. Unități de miliție motorizate, numite coloane, au fost organizate cu scopul de a declanșa o ofensivă pentru a alunga armata din Catalonia și din regiunile învecinate. O coloană tipică avea aproximativ dimensiunea unei divizii militare. Autoritatea care lua deciziile în fiecare coloană era adunarea membrilor miliției. Adunarea își alegea un ofițer comandant („delegat șef”) al coloanei. Fiecare sub-unitate își alegea un delegat care era trimis în „comitetul de război” – comitetul administrativ al coloanei. Un solidar non-combatant sau un ofițer din armata spaniolă era atașat fiecărei coloane ca și consilier tehnic. Direcția generală de acțiune a coloanelor era stabilită de comitetul de apărare al sindicatului CNT.

În timpul verii din 1935, coloanele de miliție ale muncitorilor din Valencia și Catalonia au alungat armata fascistă din Catalonia pe o rază de 100 de kilometri la vest de-a lungul regiunii Aragon – cel mai mare teritoriu cucerit și controlat de forțele antifasciste în timpul războiului civil.

Barcelona era centrul industriei motorizate spaniole. După 19 iulie, sindicatele din metalurgie ale CNT au trecut imediat la confiscarea proprietăților din industrie, și la convertirea lor în producție de război pentru a ajuta milițiile sindicaliste. În câteva săptămâni, CNT a reușit să se asigure că 24 de fabrici metalurgice și chimice puteau face grenade, explozibili, și vehicule blindate pentru armata revoluționară a muncitorilor.

---

¹ Dionisius Ridruejo, interviu la începutul anilor 1970, Fraser, op cit, p. 320.

² Fraser, op cit, p. 71.

Dezbaterea din CNT asupra puterii politice

Potrivit asociațiilor săi, Lluís Companys era speriat și nervos pe 20 iulie. Șeful său de poliție, Escofet, tocmai îl avertizase că poliția nu mai putea să asigure reafirmarea autorității guvernamentale.¹ CNT acum deținea de facto puterea armată în Catalonia. Companys era președintele Generalitat de Catalunya (Republicii Catalonia – un guvern autonom susținut de un parlament regional) și șeful populistului și naționalistului partid catalan, Esquerra (Partit Esquerra Republicana de Catalunya – Partidul de Stânga Republican al Cataloniei). Esquerra învinsese Liga Catalană (Lliga Catalana), Partidul catalan al marilor afaceriști în alegerile din februarie 1936.

Clasa de mijloc catalană – proprietari de mici afaceri, mici moșieri, avocați, cei din profesiile liberale, manageri, familii de fermieri – era principala bază socială pentru Esquerra.

Companys fusese avocatul CNT, și îi știa pe mulți anarhiști. Încerca să se gândească la o modalitate de a-i face să nu-i dărâme guvernul. Ricardo Sanz, Buenaventura Durruti, și Joan Garcia Oliver erau activiștii de frunte ai Comitetului de apărare al CNT, și făceau parte din Nosotros („Noi”) – un grup din cadrul FAI. Companys i-a invitat la biroul său pentru discuții pe 20 iulie. Companys le-a spus:

În primul rând, trebuie să spun că CNT și FAI nu au fost niciodată tratate cu cuvenita considerație pe care o merită. Ați fost mereu foarte aspru persecutați. Și eu, care am fost în trecut alături de voi, am fost forțat de realitățile politice să mă opun vouă și să vă hăituiesc. Acum, voi dețineți controlul orașului și al Cataloniei pentru că numai voi i-ați alungat pe militanții fasciști. Dar permiteți-mi să vă reamintesc că nu ați dus lipsă de ajutor din partea oamenilor din partidul meu, și ați fost ajutați și de Gărzile de Asalt și de cele Prezidențiale... Ați câștigat, iar acum puterea e în mâinile voastre. Dacă nu mai aveți nevoie de mine și dacă nu mai vreți ca eu să fiu președintele Cataloniei, să-mi spuneți așa acum și voi deveni și eu doar un simplu soldat în luptă...Puteți conta pe loialitatea mea ca bărbat și ca șef de partid care crede că un trecut rușinos și-a găsit sfârșitul azi și, sincer, sper să văd Catalonia în avangarda țărilor care vor produce cele mai progresiste transformări sociale.²

Companys a propus atunci participarea CNT în Comitetul Miliției Anti-fasciste, controlat de partidele Frontului Popular, pentru a conduce efortul armat împotriva armatei fasciste. Aceasta a fost o mișcare deșteaptă pentru că independența nominală a statului le-ar fi permis anarhiștilor să spună că ei nu au participat într-un organism de guvernare al statului, dar i-ar atrage în acțiunile controlate de liderii partidului Frontul Popular, și ar fi făcut să nu se atingă nimeni de guvernul său.

Opinia personală a lui Sanz, Durruti și Garcia Oliver era că CNT trebuia să răstoarne Generalitat³, dar și-au ținut-o pentru ei și nu i-au spus-o lui Companys. I-au spus că CNT trebuia să decidă ce va face în continuare. În acea noapte, Consiliul local al muncitorilor din Barcelona s-a întrunit pentru a decide asupra acestei chestiuni. La această adunare, Garcia Oliver a susținut că „mișcarea ar trebui să preia puterea”. Felix Carrasquer, un profesor, și Diego Abad de Santillan, amândoi vorbind în numele FAI au susținut contrariul. Dezbaterea, oricum, se ducea în termenii din jurul acestei chestiuni: „Ar trebui să impunem noi viziunea noastră despre comunismul libertar? Ar trebui CNT să fie singur la conducere?”

---

¹ Fraser, op cit, p. 110.

² Abel Paz, op cit, p. 213.

³ Potrivit lui Ricardo Sanz, intervievat în 1970s, citat în Fraser, op cit, p. 110.

Carrasquer și Abad de Santillan au susținut că aceasta va fi de fapt o dictatură impusă de o minoritate. După o dezbateră aprinsă, Consiliul muncitorilor din Barcelona a votat împotriva opțiunii de a prelua puterea.⁴

În orice caz, lucrurile nu au fost lămurite acolo. Decizia finală urma să fie luată la plenara regională a Consiliilor muncitorilor din Catalonia. Secretariatul regional a convocat această adunare pe 23 iulie. La Plenara regională urmau să participe 500 de delegați ai Consiliilor locale ale muncitorilor din CNT. Adunarea a avut loc la Casa de Cambó, fostul sediul al asociației patronilor. Această clădire imensă tocmai fusese sechestrată printr-un act revoluționar, pentru a oferi spațiu de organizare CNT, FAI și Mujeres Libres (Femeile Libere – organizația anarhistă a femeilor).

Delegația din partea consiliului muncitorilor din Bajo Llobregat a propus ca sindicatele să preia puterea și să înlăture Generalitat; acum era momentul pentru a-și pune în aplicare programul revoluționar, așa cum îl gândeau ei. Bajo Llobregat era o zonă formată din suburbii industriale, o zonă care apăruse în timpul boom-ului industrial din anii 20. Delegația Bajo Llobregat l-a rugat pe Garcia Oliver să formuleze poziția lor în timpul dezbaterii. Vorbitor charismatic, Garcia Oliver lucrase aproape toată viața ca ospătar, atunci când nu fusese în închisoare. Experiența sa de-o viață în lupta de clasă i-a formulat convingerea că clasa muncitoare va trebui să-și impună voința asupra societății dacă va dori vreodată să se elibereze cu adevărat.

Garcia Oliver a subliniat că procesul revoluționar trebuie gestionat, guvernat, și că nu putea fi lăsat un vid de putere, care ar fi permis ca „diferitele tendințe marxiste să preia controlul și să ne șteargă de pe fața pământului”. Secretarul regional, Mariano Vazquez – un muncitor în construcții, de origine romă – a susținut că ar fi trebuit să accepte oferta lui Companys de a participa în Comitetul Miliției Anti-fasciste pentru o perioadă, timp în care ar fi „condus procesul revoluționar de pe străzi.”

Principalii vorbitori care l-au contrazis pe Garcia Oliver au fost Federica Montseny și Diego Abad de Santillan. Montseny – o romancieră anarhistă și o bună oratoare, care deținea o casă într-un cartier bogat din Barcelona – era adepta tipului de anarhism extrem de individualist al lui Max Stirner. Montseny și Abad de Santillan făceau amândoi parte din Nervio – un grup din FAI. Amândoi au lucrat pentru cooperativa de tipărituri a anarhiștilor care fusese fondată de părinții lui Montseny. Montseny era membră a Comitetului Peninsular din FAI, și atât ea cât și de Santillan reprezentau FAI la această adunare.

Montseny a susținut că propunerea lui Garcia Oliver de a pune în aplicare programul de „comunism libertar” al CNT ar fi însemnat impunerea unei „dictaturi anarhiste” asupra populației. Abad de Santillan s-a concentrat asupra pericolului intervenției străine, exemplificând cu prezența și activitatea navelor de război ale marinei britanice de-a lungul coastelor Spaniei.

În replică, Garcia Oliver a arătat că el nu a vorbit niciodată despre o „dictatură” a anarhiștilor sau a CNT. El s-a opus ca gestionarea asigurată de sindicatele muncitorilor să fie numită „dictatură”. A arătat că, fiind organizația muncitorească majoritară, CNT avea obligația de a arăta drumul pe mai departe, de a deschide drumul revoluției, și el credea că eliberarea și practicarea democrației și a ideologiei sindicatelor CNT vor fi garanția că guvernarea din partea sindicatelor a societății (gestionarea societății de către sindicate) nu va degenera într-un regim autoritar. A catalogat argumentele lui Abad de Santillan ca fiind doar un apel la frică. Răpunzându-i lui Vazquez, el a spus că cel puțin secretariatul regional a recunoscut că revoluția trebuie gestionată, guvernată. Dar a insistat că CNT trebuie să fie cel care face revoluția.

În timp ce vorbea, Garcia Oliver a observat că Fidel Miró – un alt membru al grupului Nervio și un activist al Tinerilor Libertari – mergea de la delegație la delegație în sală, pentru a strânge voturi. Când s-a supus la vot, propunerea pentru colaborarea cu partidele Frontului Popular în cadrul Comitetului de Miliție Anti-fascistă a obținut majoritatea.⁵

---

⁴ Această dezbateră e descrisă pe larg în Fraser, op cit, p. 112.

⁵ Această relatare a dezbaterii vine de la Juan Garcia Oliver, „Wrong Steps: Errors in the Spanish Revolution,” Mick Parker, traducător. (Acest eseu e o traducere în engleză a unor fragmente din memoriile lui Garcia Oliver, *Eco de los pasos*.)

În memoriile sale, Garcia Oliver arată că delegații au fost convocați în grabă, fără să aibă șansa să îi consulte pe activiștii din sindicatele lor locale și fără să discute implicațiile deciziei asupra căreia li s-a cerut să se exprime prin vot. Garcia Oliver credea că întâlnirea a fost în mod dăunător influențată de „intelectuali anarhiști ai micii burghezii”, cum ar fi Montseny și Abad de Santillan, care aveau o oarecare influență prin prisma faptului că publicau în presa anarhistă din Catalonia.

Dar de ce au fost delegații din partea consiliilor locale ale muncitorilor influențați de remarcile lui Montseny și de Santillan? Conceperea puterii politice sindicaliste ca fiind „o dictatură a CNT” ar putea fi rezultatul unei ambiguități în conceptul sindicalist al politicii „prefigurative”. Ideea că sindicatele libertare „prefigurează” o societate auto-gestionată, auto-governată ar putea fi interpretată în sensul că ar fi însemnat că sindicatele însele ar fi preluat gestionarea economică și politică a societății – și sindicaliștii uneori vorbeau în acești termeni. Aceasta ar fi dus la concluzia că CNT însuși ar fi devenit o structură de guvernare pentru economie și pentru forma politică de guvernare. De aici, o „dictatură a CNT”.

Dar conceptul sindicalist al politicii prefigurative, acela al „construirii unei noi societăți pe ruinele celei vechi”, nu trebuie să fi interpretat în acest fel. S-ar putea înțelege că înseamnă că practicile și obiceiurile democrației participative sunt construite prin intermediul organizațiilor de masă sindicale și atunci aceasta se reflectă în noua structură a administrării din partea muncitorilor a economiei și a structurilor de guvernare politică, separate de sindicat însuși. Cei 350.000 de membri ai CNT formau organizația sindicală majoritară din Catalonia. Ar fi avut o influență uriașă asupra direcției luate de structura puterii politice în care participau și sindicatele FOUS și UGT, de pe poziții minoritare.

Faptul că Montseny a vorbit de „dictatura CNT” a avut scopul de a face apel la prejudecățile anarhiste. Dar asta nu arată în mod corect care era situația cu care se confrunta CNT în acel moment. În lunile următoare, CNT va insista că scopul său era „triumful revoluției proletarietului”. Victoria în acest sens va necesita ca clasa muncitoare să dizolve bazele instituționale ale puterii acelor clase care dominau și exploatau clasa muncitoare.

Baza socială pentru partidele republicane politice din Spania era formată din mici afaceriști și clase ale profesiilor liberale și ale managerilor. Aceste clase sociale în mod inevitabil s-ar fi opus revoluției proletare, pentru că această revoluție urma să le dizolve privilegiile de clasă și puterea. Orice putere deținută de liderii partidelor Basc și Republicane în guvernare ar fi urmat să fie folosită pentru a obstrucționa procesul de eliberare și emancipare a clasei muncitoare. Și mai mult, Partidul Comunist, de când adoptase orientarea „Frontului Popular”, împreună cu aripa social-democrată a PSOE se aliase cu această clasă mijlocie anti-fascistă.

Pe de altă parte, era în mod egal evident că o victorie a clasei muncitoare va necesita o unitate maximă din partea clasei muncitoare. CNT nu-i putea ignora pe cei 1,4 de milioane de muncitori din UGT. Iar în Catalonia, existau și 70.000 de muncitori în sindicatele FOUS, controlate de POUM. În lupta pe viață și pe moarte împotriva armatei, masele membrilor CNT vor insista ca CNT să facă alianțe cu celelalte organizații ale clasei muncitoare. CNT se angajase deja să facă „o alianță revoluționară a muncitorilor” împreună cu UGT la congresul din mai. Unitatea CNT-UGT în răscoala din Asturias din octombrie 1934 a fost un exemplu pe care toată lumea îl cunoștea bine deja.

Dacă CNT nu putea să realizeze un program politic pentru puterea clasei muncitoare unificate, asta însemna că alternativa rămasă ar fi fost strategia care era promovată de Comuniști și de alte partide ale Frontului Popular: o unitate de sus în jos a liderilor partidului Frontului Popular prin reconstruirea Statului Republican. Nici o altă opțiune nu era realistă. Ori CNT prelua puterea politică, împreună cu alte sindicate, ori nevoia pentru unitate în lupta împotriva armatei fasciste ar fi dus la soluția propusă de Frontul Popular. În cazul acesta, Statul Spaniol ar fi fost reconstruit – un aparat ierarhic care ar fi fost folosit pentru a apăra interesele claselor care dominau clasa muncitoare.

Deși aparatul de stat republican era dezarmat pentru moment, din cauza revoltei vechii armate și a poliției, și a construirii unei miliții revoluționare muncitorești, aparatul de stat încă avea resurse considerabile atâta vreme cât rămânea intact. Avea legitimitate socială în ochii clasei mijlocii Republicane, și avea controlul asupra sistemului financiar al țării, deținea rezervele de aur și valuta străină, și con-

trola relațiile comerciale. Aproape imediat după lovitura de stat militară, Partidul Comunist a început campania pentru a reconstrui Statul republican.

Aceasta însemna că problema reală cu care se confrunta CNT era cum să creeze o structură de guvernare comună pentru țară împreună cu alte sindicate, care să înlăture vechiul aparat de stat și să instituționalizeze puterea clasei muncitoare.

CNT va ajunge în cele din urmă la această concluzie... dar va mai dura încă șase săptămâni de dezbateri în interiorul sindicatului.

Comitetul Miliției Antifasciste nu era un organ al „puterii duale” a clasei muncitoare. Liderii Frontului Popular de fapt controlau comitetul, așa cum controlau și guvernul. Cei 350.000 de membri ai CNT dețineau doar 15 locuri în acest comitet, și cei ai FAI aveau doi reprezentanți. UGT, care avea doar 100.000 de membri în Catalonia, avea și el 3 locuri. Sindicatul fermierilor Esquerra avea un loc. Clasa mijlocie, reprezentată de partidele republicane, avea 4 reprezentanți.

La câteva zile de la lovitura de stat militară, o nouă organizație politică a fost formată în Catalonia – Partidul Socialist Unificat al Cataloniei (Partit Socialista Unificat de Catalunya – PSUC). Acesta a fost format din fuziunea a patru mici partide: secțiunea PSOE din Catalonia, Partidul Comunist Catalan (PCC), Partidul Proletar (un grup muncitoresc naționalist Catalan), și Uniunea Socialistă, (un grup social-democrat). PSUC, care avea 6.000 de membri, s-a aliniat liniei moscovite a Partidului Comunist Spaniol (PCE) din Catalonia. PSUC avea 2 locuri în Comitetul Miliției anti-fasciste, deși partidul comunist POUM, care era mult mai mare, avea doar un loc.⁶

FOUS, care avea 70.000 de membri, nu avea nici un reprezentant. În August, liderii regionali ai CNT din Catalonia vor ajunge la o înțelegere cu UGT pentru a permite ca doar cei care aveau carnet de sindicat UGT și CNT să participe la sistemul de raționalizare a alimentelor, organizat în urma loviturii de stat fasciste. Acest lucru va duce la dizolvarea FOUS. Aceasta a fost o eroare sectariană din partea liderilor anarho-sindicaliști. Politica POUM era mai apropiată de cea a CNT decât era cea a comuniștilor afiliați la linia moscovită.

Comuniștii de pe linia moscovită vor putea astfel să-și consolideze controlul asupra UGT în Catalonia. Dacă ar fi lăsat FOUS intact, CNT ar fi avut ulterior un aliat important.

Comitetul Miliției anti-fasciste se va dovedi a fi ineficient. Nu a existat nici o politică unificată și nici o coordonare reală. Fiecare organizație își folosea poziția cum dorea. Esquerra, PSUC și POUM fiecare aveau diviziile lor separate de miliție, separate de miliția sindicală mult mai mare a CNT. Fiecare dintre aceste patru organizații avea propria ei comandă de miliție și își asigura singură aprovizionarea pentru miliția sa. Această situație era tipică în toată Spania. Acesta nu a fost o modalitate eficientă de a duce o luptă armată împotriva unei armate fasciste. Aici a existat un mare eșec în coordonare.

Activiștii de frunte ai CNT și liderii miliției au văzut că era nevoie de o linie de comandă mai unificată și de antrenamente comune și de linii de aprovizionare coordonate. Dacă ei nu puteau rezolva toate acestea pentru miliție, atunci în mod inevitabil va apărea presiunea pentru refacerea armatei convenționale condusă de statul republican. În câteva zile de la lovitura de stat militară, Partidul Comunist a început să ceară insistent refacerea armatei convenționale, ierarhice, condusă de sus în jos.

Sistemul miliției revoluționare putea fi salvat doar dacă CNT putea găsi o cale de a crea o miliție unificată. Singura modalitate de a face asta ar fi fost de a crea o structură muncitorească de guvernare pentru Spania. Sindicatele aveau nevoie să ia puterea.

Pentru a contracara tendința de reconstruire a vechii armate ierarhice, Garcia Oliver a ținut un discurs pe 10 August, și a cerut formarea unei armate revoluționare populare:

O armată revoluționară care să se formeze din miliții ar trebui organizată pe noi principii. Vom organiza o școală militară revoluționară unde vom antrena ofițerii tehnici care nu vor fi copii la indigo ale vechilor ofițeri, ci mai degrabă tehnicieni care vor urma instrucțiunile ofițerilor care și-au dovedit loialitatea față de popor și față de proletariat.⁷

⁶ În privința componenței Comitetului Miliției Anti-fasciste, Cesar M. Lorenzo, op cit, p. 86.

⁷ José Peirats, *Anarchists in the Spanish Revolution*, p. 161. (Aceasta e o traducere a *Los anarquistas en la crisis española.*)

La o altă plenară regională a CNT în Catalonia, în ultimele zile ale lui August, Garcia Oliver, plin de frustrare față de ineficiența Comitetului Miliției anti-fasciste, a propus din nou ca CNT să preia puterea, să abolească Generalitat, să-i înlăture pe liderii partidelor politice din orice funcție, și să reducă rolul UGT la cel al unei minorități, proporțional cu numărul lor de membri în Catalonia.⁸

Pe 31 August, José Giral, primul ministru republican din Madrid, i-a spus unui membru CNT din comitetul național: „Totul e în mâinile CNT! CNT conduce războiul cum vrea dar fără să împartă responsabilitățile lor supreme. Guvernați! Preluați puterea!”⁹

În cele din urmă, la o plenară națională a CNT din 3 septembrie, la insistența unei delegații din Catalonia, CNT a decis să propună formarea unui guvern muncitoresc revoluționar pentru a înlocui guvernul național al Frontului Popular: un Consiliu de Apărare Națională (Junta Nacional de Defensa) format din 7 delegați ai UGT și 7 ai CNT, avându-l pe Largo Caballero ca președinte¹⁰. Consiliul național urma să facă parte dintr-un sistem federal împreună cu Consiliile de Apărare. Autoritatea consiliilor urma să fie limitată la rolul social de auto-apărare – „tribunale populare,” o Miliție a Poporului unificată. Consiliile de Apărare nu ar fi urmat să aibă nici o autoritate să intervină în administrarea industriei; industriile urmau să fie administrate de către muncitori. Un agent al Rusiei trimis în Spania le-a transmis următoarele autorităților sovietice: „Ideea creării unui asemenea consiliu e foarte acceptată chiar și de către masele care nu se află sub influența anarhiștilor.”¹¹ CNT a propus o Miliție Populară unificată care ar fi fost controlată de „comisii comune formate din reprezentanți CNT și UGT”.¹² Muncitorii organizați ar fi avut monopolul asupra puterii armate în Spania.

CNT pierduse însă foarte mult timp deja. În primele șase săptămâni după lovitura de stat militară, liberalii ineficienți au prezidat asupra guvernului din Madrid. La începutul lui septembrie, însă, Largo Caballero, secretarul executiv al UGT, abia fusese făcut prim-ministru. El a declarat public că revoluția trebuia să cadă în planul doi, și că prioritar era acum ca armata fascistă să fie învinsă. Marcel Rosenberg, ambasadorul sovietic, l-a avertizat pe Caballero că propunerile CNT vor distruge „legitimitatea internațională” a Republicii Spaniole. Manuel Azaña, Președintele Republicii, a amenințat că va demisiona. Pentru a-i calma pe Comuniști, reprezentanții CNT s-au întâlnit cu Comitetul Central al PCE și i-au asigurat pe aceștia că vor fi reprezentați în continuare prin intermediul cadrelor lor sindicale din UGT.

Largo Caballero și Socialiștii de Stânga aveau în spate o lungă istorie de poziții șovăitoare. Acum vobeau despre „revoluția proletară”, și în clipa următoare dădeau înapoi și susțineau o poziție social-democrată mai moderată. Pentru a-i da lui Caballero o anume verticalitate, aveau nevoie să-l pună pună în situația de a lua prin surprindere. În Catalonia, CNT avea puterea de a înlătura cu totul guvernul Generalitat și de a-și implementa propunerile pentru un consiliu de guvernare comun împreună cu alte sindicate. Dacă ar fi făcut asta, CNT ar fi forțat UGT să fie de acord să răspândească această soluție și în restul Spaniei.

Consiliile regionale de apărare au fost create în Asturias și în Aragon. Consiliul din Asturias avea 15 membri, iar UGT deținea acolo majoritatea. Republicanii din clasa de mijloc aveau doar doi reprezentanți. În Aragon inițiativa de a forma un Consiliu de Apărare Regională controlat de CNT a venit de la sindicatele din satele regiunii Aragon, care fuseseră eliberate de miliția muncitorească.

Dar Catalonia era mult mai importantă decât zonele rurale Aragon sau Asturias. Catalonia deținea 3 sferturi din capacitatea industrială a Spaniei și acolo erau cele mai mari orașe ale Spaniei. Dacă Generalitat ar fi fost înlocuit cu o structură de guvernare a clasei muncitoare, Caballero nu ar fi putut s-o ignore. Dar, în loc să procedeze așa, CNT din Catalonia a mers în direcția opusă. S-a alăturat guvernului Generalitat pe 26 Septembrie. Acest lucru a distrus complet puterea de negociere a CNT

---

⁸ Cesar M. Lorenzo, op cit, p. 98.

⁹ Cesar M. Lorenzo, ibid, p. 180.

¹⁰ Cesar M. Lorenzo, op cit, pp. 180-181.

¹¹ Ronald Radosh, Mary R. Habeck, and Grigory Sevostianov, eds., Spain Betrayed: The Soviet Union in the Spanish Civil War, p. 48.

¹² José Peirats, op cit, p. 163.

cu Caballero pentru că l-a făcut pe acesta să creadă că CNT nu ținea cu foarte mare seriozitate la propunerea de formare a Consiliului de Apărare.

În timp ce negocierile cu UGT pentru formarea Consiliului Național de Apărare erau în desfășurare în Madrid, Eduardo de Guzmán era editorul ziarului CNT „Castilla Libre” din Madrid. După părerea sa, inițiativa de a forma un guvern al clasei muncitoare în Madrid a fost împiedicată de eșecul CNT de a prelua puterea în Barcelona. Chiar dacă o completă punere în practică a „comunismului libertar” nu era posibilă pentru moment, era posibil să fie creat „un guvern proletar – o totală democrație a clasei muncitoare în toate sectoarele proletariatului – și în care numai proletariatul ar fi fost reprezentat... Pentru a face o revoluție, puterea trebuie cucerită. Dacă CNT ar fi făcut așa în Catalonia, ar fi ajutat, și nu ar fi împiedicat, poziția noastră minoritară în Madrid. Dar ei au crezut că a fost suficient că au cucerit străzile și că au capturat armele. Au ignorat și au subestimat cu totul importanța aparatului de Stat.”

Potrivit lui de Guzmán, „mica burghezie era inevitabil opusă proletariatului. Comuniștii făceau recrutări din această clasă, a micii burghezii, și în alianță cu republicanii din mica burghezie era clar că se vor întări, dacă Generalitat și guvernul central aveau să fie reconstituite.” El credea că a fost o greșeală că CNT nu a luptat pentru un guvern al clasei muncitoare de la bun început, când nu exista efectiv nici un guvern în Madrid. „Un foarte promițător moment revoluționar a fost pierdut așa,” în opinia sa.¹³

De Guzmán sugerează că a existat o confuzie în legătură cu „apoliticismul” în interiorul CNT. După părerea sa, apoliticismul ar trebui înțeles pur și simplu ca „neparticipare la farsa alegerilor [parlamentare].” Această neparticipare nu era același lucru cu a spune că nu e nevoie de o formă de guvernare – o structură a unei guvernări populare – pentru a înlocui statul.

Așa cum sindicaliștii mereu au insistat, continuitatea producției sociale fiind păstrată în procesul de transformare socială, același argument poate fi susținut și pentru sarcinile politice – elaborarea și aplicarea regulilor de bază într-o societate. Acestea sunt și ele sarcini politice necesare.

Pentru a răspunde îngrijorărilor Socialiștilor referitoare la loialitatea „micii burghezii anti-fasciste”, CNT, la o altă adunare plenară de la mijlocul lui Septembrie, a modificat propunerea pentru Consiliul Național de Apărare astfel încât să fie format din 5 delegați ai CNT, 5 ai UGT, și 4 din partea partidelor republicane. Odată cu această modificare, unul dintre partidele republicane mai mici – Republicanii Federali – a acceptat propunerea CNT. Dar Largo Caballero încă refuza „această alunecare în afara limitelor Constituției”. Odată ce CNT a intrat în guvernul Generalitat, Caballero știa că CNT nu era serios. Caballero a făcut o contra-propunere atunci: CNT să fuzioneze cu guvernul existent al Frontului Popular.

În cele din urmă, la o altă plenară națională din 28 septembrie, secretarul național treintista al CNT, Horacio Prieto, a susținut ca plenara să accepte oferta lui Caballero. Delegația din Catalonia s-a opus categoric acceptării acestei oferte. Organizația regională din Catalonia era incoerentă – s-a opus ca CNT să facă la nivel național ceea ce făcuse deja în Catalonia.

După ce a eșuat să stabilească un drum coerent pentru unificarea clasei muncitoare în construirea unei noi structuri de guvernare pentru a putea înlocui Statul republican, CNT a intrat în cele din urmă în guvernul Frontului Popular pe 4 noiembrie, și a primit în cabinet numai 4 din cele 18 poziții ministeriale.¹⁴ La prima ședință a noului guvern, Joan Peiró a propus ca guvernul să autorizeze colectivizarea economiei spaniole. Această inițiativă a fost blocată de obiecțiile din partea clasei de mijloc republicane, din partea naționaliștilor bașci, și aliaților lor social-democrației și comuniștii.

De-a lungul lunii octombrie, Solidaridad Obrera, cotidianul CNT din Barcelona, a susținut o campanie puternică în favoarea propunerii pentru un Consiliu Național de Apărare format în comun de CNT și UGT. Acum, că CNT a optat pentru colaborarea cu Frontul Popular, comitetele regionale ale CNT doreau ca Solidaridad Obrera să nu mai susțină o linie atât de „intransigent revoluționară”. Printre

¹³ Interviu cu Eduardo de Guzmán, la începutul anilor 1970, în Fraser, op cit, p. 186 and pp. 335-336.

¹⁴ José Peirats, op cit, pp. 185-186.

editorii ziarului care au fost concediați pentru că s-au opus politicii de colaborare cu Frontul Popular erau și un jurnalist care avea un handicap, Jaime Balius¹⁵ și editorul coordonator al ziarului, Liberto Callejas. Balius și Callejas vor ieși mai târziu din nou în față într-o încercare de a revigora propunerea pentru un consiliu de apărare al muncitorilor în primăvara lui 1937.

---

¹⁵ Agustín Guillamón, *The Friends of Durruti Group: 1937-1939*, p. 24.

Sindicatul trec la socializarea de jos (în sus)

Nu există o expresie mai clară a spiritului revoluționar al CNT decât masiva expropriere a industriei capitaliste din Spania care a avut loc în vara lui 1936, și în asigurarea administrării industriei direct de către muncitori în timpul războiului civil. Numai în regiunea Barcelonei, mai mult de 3.000 de întreprinderi au fost preluate de sindicate. Nici o indicație pentru preluarea acestor întreprinderi nu a fost dată de comitetele regionale sau naționale ale CNT.

Întreprinderile au fost preluate la inițiativa activiștilor din sindicatele locale. Exproprierea a fost în special răspândită în Catalonia, unde CNT deținea de facto puterea armată.

Burnett Bolloten era corespondent pentru agenția de presă americană UPI în Spania în acea vreme. Printre industriile despre care Bolloten a scris că „au fost confiscate de sindicate și controlate de comitetele muncitorilor” erau următoarele: căile ferate, navele de transport comercial, autobuzele și tramvaiele, taxiurile, companiile de electricitate, sistemele de distribuție a gazului și apei, fabricile de sticlă și de parfum, atelierele de textile și fabricile de hârtie, minele și fabricile de ciment, fabricile de procesare a alimentelor și băuturilor, cinematografele și sălile de teatru, sălile de teatru în aer liber și opera, ziarele și atelierele tipografice, magazinele și hotelurile, restaurantele de lux și barurile.¹

Pe lângă acestea, companiile de transport de mărfuri pe apă, brutăriile, frizeriile, industria de ceramică, industria de cherestea din munții Pirinei, fabricile de mobilă, spitalele. Toate au fost expropriate.

Sindicatul CNT de la compania de telefonie a confiscat și Compania Națională de Telefonie Spaniolă, cea mai mare filială a multinaționalei americane ITT. În Valencia, CNT a creat o organizație pentru a gestiona achiziționarea, împachetarea și exportul recoltei de citrice – cea mai mare sursă de obținere a valutei de către Spania în anii 30. Mii de case ale bogaților au fost expropriate, la fel și marile complexe de apartamente. Au fost de asemenea create și cel puțin 2000 de comunități agricole colectivizate în toate regiunile anti-fasciste.

Înainte de a discuta detaliile auto-gestionării de către muncitori create de către sindicate, e bine să ținem minte care era scopul CNT. Înainte de războiul civil, CNT nu a susținut și nu a cerut niciodată ca locurile unde munceau oamenii și industriile să devină proprietatea privată colectivă a muncitorilor lor.

CNT a pledat pentru și a cerut ca aceste proprietăți să aparțină societății. Toate locurile unde se muncea ar fi urmat să fie grupate într-o federație industrială care urma să fie responsabilă pentru administrarea respectivei industrii. Federațiile industriale urmau să fie coordonate de către consilii economice regionale și naționale. Proprietatea socială urma să se reflecte în planuri sociale la care diferitele federații industriale urmau să adere prin munca lor.

Consiliile economice, scria Abad de Santillan, „urmau să primească instrucțiunile de jos, ele aveau sarcina doar de a le ajusta potrivit cerințelor exprimate de congresele regionale și naționale. „Potrivit lui Joan Ferrer, un contabil care era secretarul sindicatului lucrătorilor comerciali din CNT din Barcelona: „Ideea noastră în CNT era că totul trebuia să pornească de la muncitor, și nu – așa cum susțineau comuniștii – că totul trebuia comandat de către Stat. Pentru a atinge acest scop, am vrut să formăm federații industriale – ale lucrătorilor din textile, din metalurgie, din magazine, etc – care ar fi fost

---

¹ Burnett Bolloten, *The Grand Camouflage: The Communist Conspiracy in the Spanish Civil War*, pp. 43-44.

reprezentate într-un Consiliu Economic general, care urma să administreze economia. Totul, inclusiv planurile economice, ar fi rămas astfel în mâinile muncitorilor.”²

În completarea acestei teme, aprobată de Congresul de la Zaragoza, la procesul de planificare socială despre ce era nevoie să se producă urma să contribuie și adunările localnicilor pe zone geografice sau congresele naționale ale sătenilor și ale comunităților – astfel s-ar fi asigurat o legătură între locuitori și producție.

În gândirea sindicalistă libertară, socializarea economiei trebuie făcută „de jos”, prin implicarea directă și activitatea muncitorilor înșiși. Au existat două aspecte sau două etape ale socializării sindicale. Prima etapă a fost exproprierea bunurilor capitaliștilor și crearea unei federații industriale, pentru a opri competiția de piață între diferitele firme din industrie. A doua fază ar fi fost crearea unei planificări sociale generale. De fapt, Spania nu a apucat niciodată să ajungă la a doua fază.

În mai multe industrii, sindicatele s-au mișcat rapid și au creat federații industriale, combinând valorile companiilor din acea industrie. Acolo unde au fost formate federații industriale, acestea erau de două feluri. În unele cazuri, sindicatul CNT a devenit el însuși o federație industrială care administra o anumită industrie. În alte cazuri, federația industrială a fost o nouă structură, separată de sindicat. Acest al doilea tip de federație industrială tindea să apară acolo unde exista un sindicat puternic al UGT. Federația industrială era în mod formal separată de sindicate astfel încât să poată fi o organizație în care CNT și UGT să împartă puterea.

Madrid-Zaragoza-Alicante (MZA) era o companie mare de căi ferate, privată, care opera pe rutele principale dintre Madrid, Barcelona și Valencia, și pe ruta de-a lungul coastei Mediteranei. Pe 20 iulie, în timp ce în Barcelona încă aveau loc lupte de stradă, militanții CNT de la sindicatul național al industriei de căi ferate i-au informat pe cei din conducerea MZA că au fost concediați. Muncitorii preluau compania. Departamentul de electricitate care opera căile ferate din Barcelona a fost și el preluat, iar căile ferate au fost unite într-o sigură rețea de căi ferate. Această preluare a căilor ferate a fost inițiată de sindicatul CNT, dar UGT i s-a alăturat imediat. Fiecare sindicat avea aproximativ un număr egal de suporteri printre muncitori. Personalul care opera pe trenuri, care avea o tradiție militantă mai îndelungată, tindea să facă parte din CNT. Lucrătorii din stații, cei de la ghișee și șefii de tiraj tindeau să facă parte din UGT.

Noua organizație creată pentru a opera rețeaua de căi ferate a fost numită Federația Revoluționară a Căilor Ferate. Comitetul de coordonare – denumit Comitetul Revoluționar – era format din 6 oameni din partea UGT și 6 din partea CNT. Cu excepția unui director cu normă completă, aceștia continuau să-și vadă și de slujbele lor obișnuite. Pentru fiecare departament al căilor ferate și pentru fiecare stație, un comitet a fost format din delegați aleși de către o adunare locală. În adunările bi-săptămânale, propunerile comitetului ar fi fost ori aprobate, ori respinse de către muncitori.

Căile ferate mergeau în pierdere chiar dinainte de războiul civil, din cauza creșterii industriei de automobile. Pentru a îmbunătăți eficiența rețelelor de transport, federația căilor ferate a făcut o analiză pe teren asupra funcționării căilor ferate, cu ajutorul sindicatelor din transport ale CNT. Au făcut traseele diferitelor autobuze, transportul de mărfuri pe apă, și servicii de transport comercial. Au descoperit că mai multe zone rurale nu aveau nici un serviciu public de transport. În același timp, serviciile erau duble de-a lungul coridorului de coastă. Prin urmare, sindicatele din transporturi ale CNT au căzut de acord asupra unui plan de eliminare a serviciilor care dublau căile ferate, cum ar fi liniile de transport pe apă de-a lungul coastei, și de a crea noi servicii de transport motorizat și pe apă pentru a asigura transportul în zonele rurale unde așa ceva nu exista. Căile ferate au construit o nouă linie de transport în zonele rurale din Aragon pentru a asigura transportul atât pentru sate cât și pentru milițiile muncitorilor de pe frontul din Aragon.³

Mai bine de o duzină de companii de electricitate, gaz și apă a fost expropriată de către sindicatele din utilități ale CNT și UGT. Inițial, sindicatele au format „comisii de control” la mai multe companii,

---

² Interviu la începutul anilor '70s, Fraser, op cit, p. 220.

³ Gaston Leval, *Collectives in the Spanish Revolution*, pp. 253-264.

imediat după 19 iulie, în timp ce vechea conducere a acestor companii era încă în poziția de administrare a lor. Exproprierea de către sindicate nu a avut loc până la sfârșitul lui august. La fel ca în industria de căi ferate, o federație industrială separată de sindicate s-a format pentru a prelua administrarea și conducerea acestor companii. Sindicatele UGT și CNT din companiile de utilități publice aveau un număr aproximativ egal de membri printre muncitori – fiecare avea 8.000 de membri în Catalonia. Consiliile administrative pentru diviziunile de apă, gaz, și electricitate, fiecare formate dintr-un număr egal de delegați din partea CNT și UGT, erau responsabile în fața adunărilor regionale periodice ale muncitorilor.⁴

Au fost și numeroase industrii unde CNT însuși a devenit o federație industrială, organismul de auto-gestionare din partea muncitorilor a acelor industrii.

Sindicatul CNT din industria lemnului din Catalonia a preluat și a închis atelierele mici de prelucrare a lemnului unde condițiile erau foarte grele, munca ineficientă și periculoasă. Aceste ateliere au fost înlocuite de o nouă fabrică, Double X. Sindicatul a importat mașinării din Franța, care asigurau cea mai bună protecție a muncitorilor în acea vreme. O fabrică mare de mobilă care exista deja a fost expropriată și extinsă cu adăugarea încă a două ateliere de lucru, noi. La fiecare dintre aceste fabrici lucrau în jur de 200 de oameni.

Un grup FAI din sindicatul industriei lemnului s-a opus tendinței de a consolida întreaga industrie într-o operațiune industrială gestionată de un singur sindicat. Ei au pledat pentru crearea mai multor centre de producție mici, autonome. Criticii lor au descris aceste cereri ca fiind o întoarcere la era precapitalistă a meșteșugarilor artizanali. Propunerea FAI a fost respinsă.

Sindicatul a preluat și magazinele de comercializare a mobilei. Operațiunile de prelucrare a lemnului din munții Pirinei au fost confiscate și ele. Sindicatul administra o întreagă industrie de la extragerea materiei prime până la vânzarea produselor finite în magazine.

Sindicatul credea că trebuia să aibă grijă și de bunăstarea membrilor săi. Pentru asta, sindicatul a construit o sală de gimnastică cu o piscină de dimensiuni olimpice la fabrica Double X. În văile muntoase, sindicatul a format o operațiune agricolă pentru cultivarea legumelor pentru familiile muncitorilor săi.

„Conceptul care domina”, își amintește un membru de sindicat, „era că clasa muncitoare trebuia să aibă acces la mobilă la prețuri foarte mici”.⁵

Cu atât de mulți militanți ai sindicatului plecați în miliții, a existat o tendință din partea sindicatului din industria lemnului să-i numească pe foștii proprietari sau pe fiii acestora în poziții administrative ale diferitelor secțiuni din industrie. Există un pericol de a numi în asemenea poziții oameni care aveau obiceiul să dea ordine și care erau obișnuiți ca ceilalți să li se supună. În același timp, comitetele sindicatelor se transformaseră deja în consilii administrative pentru organizarea administrării industriei. Potrivit unui membru de sindicat, nemulțumirea a crescut pentru că unii membri au simțit că nu sunt implicați în procesul de decizie în timp ce „tradiția CNT era de a discuta și de a analiza atent orice detaliu”. O problemă, după părerea sa, a fost eșecul de a produce un buletin cu informații astfel încât membrii sindicatului să știe mereu ce decizii se iau.⁶

Ca și în cele mai multe cazuri ale auto-administrării din partea muncitorilor în Barcelona, nu au fost alese comitete noi de inspectori în ateliere, după ce comitetele sindicatelor din industria lemnului au fost transformate în consilii administrative pentru administrarea industriei. Un număr de veterani CNT intervievați de Ronald Fraser pentru „Blood of Spain” au spus că neputința de a recrea o organizație sindicală separată a fost o greșeală.

Eliminarea sistemului de clasă nu e doar un proces formal de expropriere și de creare a unei noi organizații. Sarcinile fiecărei slujbe trebuie regândite, puterea egalizată prin învățarea de noi îndeletnici și noi abilități, iar muncitorii trebuie tratați să preia sarcinile care înainte erau ale „profesioniștilor”. Obiceiurile împământenite de a da și de a primi ordine trebuie distruse. Pentru că un sistem nou

---

⁴ Gaston Leval, *ibid.*, pp. 240-245.

⁵ Quoted in Fraser, *op cit.*, 221.

⁶ Fraser, *op cit.*, p. 223.

moștenește o diferență în aptitudini în ce-i privește pe muncitori, educația și obiceiurile sistemelor de putere ierarhice, aici e un pericol ca expertiza și procesul de luare a deciziilor să se transforme încet-încet într-o nouă formă de ierarhie. Poate e nevoie ca organizarea sindicatului – separată de structura de auto-administrare a industriei – să aibă grijă și de interesele muncitorilor pe parcursul acestui proces de tranziție.

O altă industrie care a fost total reorganizată a fost cea a frizeriilor. Înainte de 19 iulie, în Barcelona existau 1.100 de frizerii, cele mai multe dintre ele extrem de marginale. Ucenicii din frizerii, în total 5.0000 de oameni, erau printre cel mai prost plătiți muncitori din Barcelona. Guvernul Generalitat a stabilit prin decret că săptămâna de lucru trebuie să fie de 40 de ore și că salariile lor trebuie să crească cu 15 la sută, după 19 iulie – la îndemnul Esquerra care încerca să câștige sprijinul muncitorilor. Această decizie a dus la ruina celor mai multe frizerii. O adunare generală a fost ținută și s-a decis ca toate frizeriile neprofitabile să fie închise. Cele 1.100 de frizerii au fost înlocuite de 235 centre comunale de frizerie, care erau mai bine dotate, mai bine luminate decât vechile frizerii. În urma eficienței obținute, așa s-a putut ca salariile să fie crescute cu 40 la sută. Întreaga rețea era administrată de adunările sindicatelor frizerilor din CNT. Foștii proprietari de frizerii au devenit și ei membri ai sindicatului.⁷

Pentru unii critici, socializarea industriei de frizerii a fost o greșală: „Ce a fost colectivizat în realitate?”, a întrebat Sebastia Clara, un funcționar guvernamental membră a treintista din Catalonia; „Niște foarfece, un brici, și niște scaune. Și care a fost rezultatul? Acum toți acești mici proprietari de frizerii s-au întors împotriva noastră”.⁸

Criticile Clarei ignoră eficiența câștigată și care s-a regăsit în salariile mai mari pentru muncitorii din aceste frizerii, și ideea că socializarea nu e doar despre niște proprietăți fizice ci despre schimbarea relațiilor de putere socială. Scopul mișcării sindicaliste libertare a fost de a-i scăpa pe muncitori de ideea de subordonare a muncitorilor inerentă atunci când se angajau la un șef să muncească pentru salarii.

Asistența medicală a fost o altă industrie transformată în urma revoluției. În septembrie 1936, în Barcelona a fost creat un nou sindicat autonom (sindicato unico) al CNT format din 7000 de membri din asistența medicală – care includea 3.200 de asistenți bărbați. Diferite alte profesii au fost organizate ca „secțiuni” ale sindicatului din sănătate. Acest sindicat a expropriat spitalele și a creat și administrat un nou sistem socializat de asigurare a asistenței medicale în Catalonia.

Înainte de iulie, practica medicală era în mod obișnuit aflată în proprietatea unui doctor, iar doctorii mai tineri erau angajați de el ca asistenți. Serviciile medicale se concentrău în zonele prospere doar. Satele sărace adesea nu aveau nici un doctor. Noul sistem a intenționat să asigure o distribuție mai echitabilă a serviciilor medicale și a resurselor de sănătate. Dacă un sat sărac nu avea doctor, atunci sindicatul din sănătate găsea unul pentru acei oameni.

Sindicatul din sănătate a încercat să înlăture cabinetele private, dar nu a putut să convingă o majoritate a doctorilor să fie de partea lor. Tuturor doctorilor li se cerea să muncească 3 ore pe zi acolo unde îi trimitea sindicatul, ceea ce le lăsa mai puțin timp pentru cabinetul lor privat. În sindicat, toți doctorii erau plătiți la fel – dar, la cabinetul lor privat, câștigau de 4 ori mai mult decât un salariu obișnuit.

Guvernul a oferit niște fonduri pentru a ajuta la socializarea asistenței medicale în Catalonia, dar acestea nu au fost nici pe departe suficiente. Deși vizitele la noile clinici pentru pacienții care nu erau cuprinși în sistemul de asistență medicală erau gratuite, sindicatul din sănătate a stabilit un tarif pentru vizitele la cabinetele medicilor și pentru operații. Prin urmare, multe sindicate, industrii colectivizate și colective ale sătenilor au făcut înțelegeri speciale cu sindicatul din sănătate pentru a asigura asistență medicală gratuită pentru oamenii și pentru familiile lor. Sindicatul din sănătate avea clinici de stomatologie și se ocupa și de cercetarea medicală și de producerea de medicamente.

---

⁷ Augustin Souchy, *Nacht über Spanien*, excerpt translated in Sam Dolgoff, ed., *The Anarchist Collectives: Workers' Self-Management in the Spanish Revolution 1936-1939*, pp. 93-94.

⁸ Fraser, op cit, p. 233.

Acest sistem de sănătate socializată a fost extins pe întregul teritoriu al zonei antifasciste prin efortul a 40.000 de membri ai federației naționale pentru sănătate a CNT, care era formată din 40 de sindicate locale.⁹

Principala parte a sistemului public de transport în Barcelona era rețeaua de tramvaie, care opera pe 60 de trasee în zona metropolitană. Acest sistem era condus de Barcelona Tramways, care era în proprietatea mai multor investitori belgieni. Dintre cei 7.000 de angajați ai companiei, 6.500 făceau parte dintr-un sindicat autonom de transport al CNT.

Pe 20 iulie, un grup înarmat de la sindicatul tramvaielor din CNT a descoperit că conducerea companiei Barcelona Tramways a fugit. O adunare de masă a muncitorilor din această companie a fost ținută în ziua următoare, și această adunare a votat cu o majoritate covârșitoare ca această companie să fie expropriată în numele poporului. Trei companii private de autobuze, două funiculare și linia de transport subteran au fost confiscate și ele împreună cu compania de tramvaie.

Rețeaua de tramvaie a fost afectată foarte tare în timpul luptelor de stradă – șinele au fost distruse, liniile de electrificare rupte în anumite locuri, cutiile cu echipamente ale rețelei de electrificare au fost împușcate, iar tramvaiele în multe locuri au fost blocate pe șine și transformate în baricade. Pentru a repara rețeaua, muncitorii de la rețeaua de tramvaie au muncit toți 5 zile și cinci nopți. Peste noapte, toate tramvaiele au fost vopsite în culorile roșu și negru, ale CNT. Înainte de 19 iulie, cutiile de echipamente ale companiei de electricitate din mijlocul străzilor făceau ca tramvaiele din Barcelona să negocieze construirea de curbe foarte strânse în jurul lor, din acest motiv de foarte multe ori tramvaiele deraiau de pe șine. După ce sindicatele au preluat puterea, muncitorii au aranjat cu federația care se ocupa de serviciul public de electrificare să mute aceste cutii de echipamente astfel încât șinele să poată fi îndreptate.

Diferitele mijloace de transport – autobuze, linii subterane, tramvaie – formau „secțiuni” separate în cadrul sindicatului, la fel și cei care lucrau în depozitele de reparații. Toate aceste secțiuni erau administrate prin intermediul comitetelor alese, care răspundeau în fața adunării muncitorilor. Câte un inginer a fost ales și desemnat fiecărui comitet, pentru a facilita consultarea între muncitori și ingineri. Pentru decizii care afectau întregul sistem se țineau adunări cu toată lumea. Nu exista nici un manager la vârful companiei sau vreun director executiv.

Barcelona Tramways taxa călătorii pe fiecare zonă de tranzit, ceea ce însemna că pentru oamenii din suburbii era mai scump să ajungă în centrul orașului. Când muncitorii au preluat administrarea companiei au stabilit să existe un sigur tarif pentru toată zona metropolitană, pentru a egaliza costurile de călătorie pentru pasageri. Deși tarifele pentru călătorii au scăzut simțitor, rețeaua de transport administrată de muncitori tot făcea profit. Au fost cumpărate foarte multe echipamente franțuzești și americane pentru a face ca operațiunile de tranzit să se poată auto-susține în zonele unde traficul nu era foarte mare. Sindicatul din transporturi al CNT a făcut o înțelegere cu noul sindicat din sănătate pentru a asigura asistență medicală gratuită pentru muncitorii din transporturi și pentru familiile lor.

Din cauza restricțiilor impuse de război asupra traficului automobilelor, traficul pe rețeaua administrată de muncitori a crescut 62 la sută în primul an.

Acum a fost posibil să cumpere noi tramvaie. Pentru a face față traficului mare de călători, muncitorii au refăcut structura secțiunii de întreținere a tramvaielor pentru a reduce timpul de reparare a lor, și timpul necesar întreținerii lor de rutină. Mai multe tramvaie stricate au fost reconstruite și făcute din nou funcționale. Celor două funiculare le-au fost aduse îmbunătățiri.

După ce decretul de colectivizare a fost adoptat de Generalitat în octombrie 1936, rețeaua de transport, care fusese administrată de sindicat, a fost reorganizată ca Serviciu Public Colectiv Unificat, în mod formal separată de sindicatul CNT. În unele secțiuni ale colectivului unde exista un sindicat UGT – cum ar fi pe transportul subteran – UGT avea delegați care îl reprezentau în comitetele administrative. Înainte de 19 iulie, peones (muncitorii care se ocupau de șine) erau cel mai prost plătiți, iar muncitorii calificați câștigau cu 50 la sută din salariu mai mult. După ce industria a fost confiscată, toți muncitorii,

---

⁹ Gaston Leval, op cit, pp. 264-278.

în afara celor calificați, au primit același salariu, iar muncitorii pricepuți (cum ar fi mașiniștii) au primit o creștere salarială de doar 6 la sută. Muncitorii s-au oferit voluntari în timpul duminicilor să muncească în atelierele create de sindicatele din transporturi pentru a construi muniție de război și alte materiale de care aveau nevoie milițiile muncitorești.¹⁰

În septembrie, o conferință a fost susținută în Barcelona pentru a găsi o soluție generală pentru toate întreprinderile expropriate din toată economia. Cât de departe putea merge CNT cu socializarea? Ce ar fi trebuit să facă CNT cu firmele expropriate? În mod tipic, facilitățile erau administrate de sindicat după ce erau expropriate.

Ideea transformării întreprinderilor expropriate în cooperative, care să opereze într-o economie de piață, nu a fost niciodată susținută de CNT înainte de război. Pentru prima dată, această idee a fost propusă la această conferință ca o soluție temporară, înainte ca socializarea să fie deplin aplicată peste tot. Folosirea cuvântului „colectiv” pentru a descrie această soluție a fost propusă de Joan Fábregas, un contabil naționalist Catalan care a intrat în CNT după iulie 1936.

„Până în acel moment, nu am auzit niciodată de colectivizare ca o soluție pentru industrie – magazine care să fie conduse de către sindicate,” își amintește Joan Ferrer, secretarul comercial al sindicatului CNT. „Ceea ce noul sistem însemna era că fiecare firmă colectivizată își va păstra caracterul ei individual, dar cu obiectivul final de a federaliza toate întreprinderile din aceeași industrie”.¹¹

La acea conferință, sindicatele mai puternice, cum ar fi cele din transporturi, din utilitățile publice, ale lucrătorilor din industria lemnului, și ale divertismentului public, care deja trecuseră de prima fază a socializării spre consolidarea întregii industrii într-o federație industrială – au cerut să se continue pe acest drum. Sindicatele mai mici, mai slabe au cerut ca întreprinderile expropriate să fie transformate în cooperative.

Colectivele auto-administrate au fost o mare afirmare a capacității clasei muncitoare de a administra producția. Potrivit lui Victor Alba –membru al POUM în timpul revoluției:

Colectivele din 1936 nu doar că nu au eșuat, dar au fost un succes. Date fiind circumstanțele, ele au demonstrat principiul că muncitorii pot administra întreprinderile cu aceeași eficiență sau chiar cu mai multă eficiență decât patronii.¹²

Cu toate acestea, neducerea revoluției până la capăt, continua existență a pieței și a statului, nepunțința de a crea un sistem popular de planificare socială au creat probleme.

O problemă care a apărut a fost inegalitatea dintre colective din cauza diferențelor echipamentelor, accesului la piață, sau a diferențelor dintre situațiile în care se găseau acestea. De exemplu, prima fază a socializării nu a fost aplicată inițial în industria textilă din Barcelona. Fiecare firmă a continuat ca o întreprindere colectivă separată. Potrivit lui Josep Costa, secretarul CNT al sindicatului din industria textilă dintr-o suburbie din apropierea Barcelonei:

Nu am văzut colectivele din industria textilă a Barcelonei ca modele pentru experiența noastră. Filaturile individuale colectivizate au acționat de la început ca și cum erau unități total autonome, își vindeau singure pe piață produsele lor cum puteau și acordau puțină atenție situației generale. Au provocat o problemă îngrozitoare. Era un fel de capitalism popular.¹³

În Badalona, sindicatul CNT a coordonat toate filaturile din oraș.

Industria textilă, ca orice altă industrie manufacturieră din Catalonia, producea mai ales pentru piața spaniolă. Cu o treime din țară aflată sub controlul armatei fasciste, industria din Catalonia a

---

¹⁰ Gaston Leval, *ibid.*, po. 245-253.

¹¹ Fraser, *op cit.*, p. 212.

¹² Citat în Robert Alexander, *The Anarchists in the Spanish Civil War*, Volume One, p. 487.

¹³ Citat în Fraser, *op cit.*, p. 229.

pierdut o mare parte din piață. Productivitatea industriei Cataloniei a scăzut cu 30 la sută în primul an al colectivizării.

În cele din urmă, în februarie 1937, un congres comun al sindicatelor CNT-UGT din industria textilă a avut loc în Catalonia pentru a stabili crearea unui Consiliu al Industriei Textile – o federație industrială care urma să coordoneze și să pună capăt competiției dintre atelierele de producție. Congresul a căzut de acord că colectivizarea fabricilor individuale a fost o greșeală și că era necesar să se procedeze rapid către completa socializare a industriei.

Adesea colectivele răspundeau pierderii piețelor prin reducerea orelor de muncă sau prin plățirea oamenilor care nu munceau. Potrivit lui Abad de Santillan, mai bine de 15.000 de oameni încă erau plătiți deși nu munceau în Catalonia în decembrie 1936. Așa cum a observat, din punct de vedere social nu era eficient să existe un număr mare de oameni care nu aveau unde munci sau care munceau mai puțin decât își doreau; societatea pierdea de pe urma muncii pe care ei o puteau face. Un sistem de planificare socială le-ar fi permis să realoce slujbele potrivit cererii și nevoii de productivitate. Abad de Santillan a reafirmat poziția originală a CNT în favoarea unei economii socializate:

Noi suntem o mișcare anti-capitalistă și anti-patroni. Pentru noi principala sursă și cauză a mizeriei și nedreptății vine din proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, asupra fabricilor, asupra mijloacelor de transport, în aparatul capitalist de distribuție. Doream socializarea întregii bunăstări, pentru ca nici un individ să nu rămână în afara banchetului vieții.¹⁴

Într-o economie socializată, sindicatul local și federația industrială nu sunt „patroni” ai industriei, ci „doar administratori în slujba întregii societăți”, a spus de Santillan.

Neputința CNT de a-și consolida puterea politică a fost în sine un motiv pentru neducerea la capăt a revoluției economice. Guvernul Generalitat controla accesul la credite externe și sistemul financiar. În timp, industria colectivizată a ajuns foarte îndatorată față de guvern. Acest lucru a fost folosit în cele din urmă pentru a securiza și mai mult controlul statului în anii de mai târziu ai războiului civil, pe măsură ce Partidul Comunist a câștigat din ce în ce mai multă putere și a trecut la naționalizarea economiei.

În privința salariilor, scopul CNT în timpul revoluției era stabilirea unui *sueldo unico* („un singur salariu”). Dacă ar fi fost aplicată această măsură, ar fi însemnat că toată lumea ar fi fost plătită la fel pentru un anumit număr de ore lucrate. Un activist din industria textilă a CNT a explicat rațiunea din spatele *sueldo unico*:

Noi, libertarii, avem o maximă care ne obligă: fiecare va produce după posibilitățile sale, fiecare va consuma după nevoile sale. Producția e ca un ceas – fiecare componentă a ei e independentă. Dar dacă o componentă se strică, atunci ceasul nu mai poate indica timpul.

E foarte dificil să determini care dintre muncitorii care îndeplineau atât de multe sarcini era cel mai important. Minerul care scoate cărbune la suprafață, muncitorul care transportă acest cărbune la fabrică, focșistul care alimentă furnalul cu cărbune. Fără oricare dintre ei procesul s-ar fi oprit. Toți trebuia plătiți același salariu; singura diferență ar fi trebuit să fie dacă un om era căsătorit și avea o familie; în acest caz ar fi trebuit să primească mai mult pentru că mai hrănea și pe alții care depindeau de el.¹⁵

Sueldo unico (salariul unic) a fost implementat în anumite industrii și în anumite localități. O asemenea localitate a fost orașul Hospitalet de Llobregat, o suburbie a clasei muncitoare de la periferia de sud a Barcelonei. Acolo cea mai mare industrie era cea textilă dar acolo existau și furnale, topitorii și uzine metalurgice. Sindicatele CNT din Hospitalet făceau parte din consiliul muncitorilor al Bajo

¹⁴ Diego Abad de Santillan, declarația din decembrie 1936, *After the Revolution*, p. 121.

¹⁵ Citat în Fraser, op cit, p. 218.

Llobregat care ceruse îndepărtarea guvernului Generalitat în iulie 1936. În orașul Hospitalet, CNT a reușit să înlăture vechea guvernare a orașului, pe care a înlocuit-o cu un comitet revoluționar. Comitetul revoluționar al CNT a ținut mai multe întâlniri cu locuitorii pentru a afla ce doreau. Acest lucru nu era chiar îndeplinirea ideii CNT dinaintea războiului despre „municipalitate liberă” pentru că adunările pe zone geografice nu și-au ales un consiliu municipal; erau controlate de sindicate.

Din cauza diferențelor situației economice a colectivelor, CNT din Hospitalet a hotărât să implementeze salariul unic procedând la socializarea economiei orașului, proces în care colectivele mai prospere le ajutau pe cele mai slabe.¹⁶

Federația Revoluționară a Căilor Ferate a egalizat și ea inițial salariile muncitorilor de la calea ferată. În acea vreme, paznicii de la punctele feroviare de la granița Spaniei erau de obicei femei. Ele erau cel mai prost plătite dintre toți muncitorii de la căile ferate. Aceste muncitoare au câștigat cel mai mult de pe urma egalizării salariilor la căile ferate. Mai târziu, însă, Federația Căilor Ferate a avut nevoie să angajeze câțiva ingineri. Au fost nevoiți să-i plătească pe acești ingineri de două ori și jumătate salariul pe care-l câștigau toți ceilalți muncitori.

Într-o economie de piață, profesioniștii educați își puteau folosi expertiza insuficientă pentru a cere salarii mai mari și alte privilegii. Această situație se putea rezolva în timp într-o economie socializată printr-un sistem de educație gratuită pentru muncitori și o campanie sistematică pentru a-i face să-și îmbunătățească aptitudinile. Dar acest lucru cere timp, iar economia socializată nu fusese consolidată încă.

Egalitatea salarială între bărbați și femei care făceau aceeași muncă a fost realizată doar sporadic și mai ales în industriile unde Mujeres Libres (Femeile Libere) organizaseră grupuri de femei. Mujeres Libres formaseră o organizație națională în primăvara lui 1936. În Catalonia, Mujeres Libres erau un comitet autonom în cadrul sindicatelor CNT.

La începutul anilor '30, sindicatul autonom din CNT al muncitorilor din metalurgie din Barcelona a început să o plătească pe Soledad Estorach cu o sumă mică pentru a se ocupa de organizare. Sindicatul era îngrijorat din cauza lipsei de implicare a muncitoarelor în sindicat. Estorach a decoperit că dacă femeile încercau să vorbească la adunările sindicatului CNT, bărbații râdeau de ele. Problema nu era legată doar de atitudinea șovină a bărbaților.

Estorach a ajuns să creadă că era necesar ca femeile să aibă propria lor organizație autonomă – un spațiu sigur unde puteau studia problemele sociale, unde puteau învăța cum să vorbească în public și puteau învăța să fie activiste. Numai după aceea puteau femeile să le facă față bărbaților la întrunirile sindicatelor. Rezultatul a fost comitetul autonom al femeilor din CNT în Catalonia. Comitetul femeilor s-a ocupat și de organizarea unui sistem de îngrijire a copiilor astfel încât femeile care erau activiste să poată participa la adunările sindicatelor și să poată fi alese ca delegați.

Mujeres Libres au declarat că scopul lor era să elibereze femeile din „tripla înrobire” a „ignoranței, a înrobirii ca femei și a înrobirii ca muncitoare”. Femeile care au fondat Mujeres Libres nu foloseau eticheta de „feministe”. Ele aveau aceeași conștiință de apartenență la clasa muncitoare ca și colegii lor bărbați. Și pentru ele, „feminismul” era o mișcare prin care femeile obțineau acces la poziții calificate, în administrare și în guvern. În timpul revoluției și al războiului, ele au recrutat aproape 30.000 de femei din clasa muncitoare.

În ciuda loialității față de mișcarea CNT, aceste femei tinere care formau Mujeres Libres au insistat că eliberarea femeilor era distinctă de eliberarea clasei muncitoare, și au refuzat să fie doar un apendice subordonat – „ajutoare” – în cadrul FAI și al CNT. Nu credeau că bărbații le vor elibera pe femei. Liderii FAI și ai CNT, pe de altă parte, insistau că mișcarea autonomă a femeilor producea „dezbinare”.

O zonă unde s-a produs schimbarea în relațiile dintre sexe în timpul războiului, în Spania, a fost numărul crescut al femeilor care au intrat în industrie. Cum bărbații erau plecați să lupte în armata poporului împotriva armatei fasciștilor, femeiele au fost recrutate pentru a le lua locul în producție.

---

¹⁶ Gaston Leval, op cit, pp. 289-295.

Asociația Femeilor Anti-fasciste (Asociación de Mujeres Anti-fascistas – AMA) se ocupa de organizarea femeilor care munceau în industrie. AMA a fost „o curea de tranziție” a Partidului Comunist. Cum AMA câștiga din ce în ce mai multă influență în industrie, activiștii CNT s-au temut că femeile vor fi recrutate de către sindicatele UGT. Sindicatele CNT ar fi putut fi date astfel la o parte. Pentru a contracara acest risc, sindicatele locale ale CNT și-au deschis porțile către Mujeres Libres. Sindicatele au oferit spații de îngrijire a copiilor, pentru grupurile de studii ale femeilor, pentru ore de alfabetizare și pentru învățarea femeilor să-și dezvolte anumite aptitudini și să învețe meserii. În fabricile colectivizate, munca putea fi oprită pentru a permite activistelor din Mujeres Libres să facă diverse anunțuri.

O industrie în care Mujeres Libres aveau o prezență puternică era cea de transport public. Pura Pérez era o membră a Mujeres Libres care a fost printre primele femei care au condus tramvaie în Barcelona. Potrivit lui Pérez, bărbații din sindicatul de transport public al CNT le luau pe femei să fie „ucenice, vatmani și șoferi și chiar ne învățau ce să facem”. Compañeros din sindicatul transporturilor din CNT, își amintește Pérez, „au fost atât de încântați” când au văzut uimirea de pe fața călătorilor când aceștia și-au dat seama că o femeie conducea tramvaiul.¹⁷

---

¹⁷ Această informație despre Mujeres Libres vine de la Martha A. Ackelsberg, *Free Women of Spain: Anarchism and the Struggle for the Emancipation of Women*.

Traectoria Partidului Comunist Spaniol

În ciuda faptului că în Spania avea loc o reală revoluție proletară, Partidul Comunist Spaniol (Partido Comunista de España – PCE) insista că agenda urgentă în Spania trebuia să fie „o revoluție burghezo-democratică” și că lupta trebuia să fie pur și simplu dusă pentru apărarea „republicii democratice”.

Poziția PCE și încercarea Internaționalei Comuniste de a ascunde revoluția reală a muncitorilor din Spania în propaganda făcută în alte țări aveau ca scop să re-asigure „democrațiile” occidentale capitaliste, spuneau ei adesea, în special Statele Unite, Marea Britanie și Franța. Comuniștii și suporterii lor susțineau că aceasta era cea mai bună cale de a câștiga războiul împotriva armatei fasciste.

O mare parte din dezbaterile istorice asupra rolului comunismului în revoluția spaniolă și în războiul civil s-a concentrat asupra intereselor și intențiilor geopolitice ale lui Stalin. Uniunea Sovietică abia începuse să-și facă simțită prezența pe scena internațională, după o perioadă de izolare, și intrase în Liga Națiunilor în 1934. Încercarea comuniștilor de a potoli temerile „democrațiilor” capitaliste britanică, americană și franceză nu a fost doar o tactică de a obține transporturi de arme, dar se și potrivea cu temerea lui Stalin față de militarismul Germaniei, și cu dorința lui de a încheia un pact cu „democrațiile” sau de a le atrage cumva într-un conflict cu puterile fasciste.

Dar PCE și-a dezvoltat propria sa bază în Spania în timpul războiului civil. Care era scopul social real al Partidului Comunist Spaniol pentru Spania? Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie să ne uităm la structura de clasă a capitalismului modern. În secolul 19, Marx a văzut în capitalism în special o luptă bipolară între capital și muncă.

Însă, de la sfârșitul secolului 19, apariția unei forme corporatiste de capitalism, reglementată de Stat, a dus la formarea unei noi clase, pe care o voi numi clasa coordonatorilor.¹

Din momentul în care întreprinderile au devenit prea mari pentru ca patronii să le conducă ei înșiși, capitaliștii au fost nevoiți să cedeze o parte din putere unei ierarhii care era formată din manageri și profesioniști, atât în cadrul corporațiilor, cât și al statului.

Puterea clasei coordonatorilor nu se bazează pe proprietatea privată, ci pe o relativă monopolizare a nivelului de luare a deciziilor și pe alte forme de muncă de pe urma cărora obțineau putere. Clasa coordonatorilor avea și ea propriile ei interese de clasă. Mai mult, această clasă avea și capacitatea de a fi o clasă conducătoare. Calea bătătorită de Partidul Bolșevic în Revoluția din Rusia a fost folosirea de către ei a Statului pentru a construi un nou sistem economic în care clasa coordonatoare conducea, fără capitaliști.

Concentrându-ne atenția asupra dimensiunii de clasă a transformării sociale, există două tipuri diferite de revoluții anti-capitaliste care sunt posibile. O revoluție proletară este un proces care, dacă reușește, deșiră structura puterii de clasă a capitaliștilor și a coordonatorilor astfel încât nu mai există nici o clasă care să domine și să exploateze clasa muncitoare.

O revoluție a coordonatorilor, însă, este o traiectorie a schimbării care, dacă reușește, îi dislocă pe capitaliști din pozițiile dominante dar acordă putere clasei coordonatoare, ca un nou grup dominant. Clasa muncitoare rămâne grupul subordonat și exploatat.

Traectoria PCE în Spania este un exemplu despre ceea ce eu numesc Coordonatorismul de Stânga – aplicarea strategiilor și programelor care acordă putere clasei coordonatorilor, sub forma unei retorici de Stânga, anti-capitaliste. Coordonatorismul de Stânga este ultima redută a sistemului de clasă într-un mediu social în care mișcarea clasei muncitoare amenință supraviețuirea acestui sistem de clasă.

---

¹ Michael Albert and Robin Hahnel, „A Ticket to Ride: More Locations on the Class Map” in *Between Labor and Capital*, Pat Walker, ed.

Acordarea puterii clasei coordonatoare a fost strategia clară a PCE: campania de reconstruire a aparatului de Stat; campania de construire a unei armate bazată pe ierarhie și de recrutare polițiștilor și a ofițerilor în partid; campania de recrutare și de apărare a intereselor clasei de mijloc a societății spaniole; și direcția din timpul războiului către naționalizare și către punerea sub controlul Statului a industriilor colectivizate.

Comuniștii spanioli aveau acest concept că revoluția din Spania trebuia să aibă loc în etape. Lupta urgentă și imediată era faza „democrației burgheze”. Această noțiune a etapelor a fost în mod clar exprimată de Georgi Dimitrov, secretarul Internaționalei Comuniste, la o întâlnire care a avut loc pe 23 iulie 1936:

Nu ar trebui, în etapa actuală, să îi însărcinăm [pe comuniștii spanioli] cu crearea de soviete și cu încercarea de stabilire a unei dictaturi a proletariatului în Spania. Aceasta ar fi o greșeală fatală. Prin urmare, trebuie să spunem: acționați sub masca apărării Republicii; nu abandonați politica regimului democratic din Spania în acest moment... *Când pozițiile noastre vor fi mai puternice, putem merge mai departe.* (sublinierea autorului)²

Exista o luptă internațională geopolitică între elita coordonatoare Sovietică și puterile capitaliste și imperialiste.

Imperialismul capitalist are nevoie să controleze cât mai mult din planetă pentru a ajuta capitalul rătăcitor să pătrundă și să exploateze teritorii noi.

Orice revoluție – fie ea coordonatoristă, naționalistă, sau proletară – care „scoate teritorii” de pe glob de sub controlul capitalismului imperialist și îi neagă accesul la ele va slăbi capitalismul global, și, din acest motiv puterile capitaliste imperialiste i se vor opune. Din același motiv, orice revoluție coordonatoristă va fi fost atunci în interesul elitei coordonatoare sovietice.

Sloganul privind apărarea „Republicii burghez-democrate” avea două sensuri pentru comuniștii spanioli. Primul, era sloganul pe care Partidul Comunist din Spania îl folosea pentru a-i recruta pe cei din afacerile mici și pe cei din clasele coordonatoare, apărându-le interesele.

Al doilea sens al apărării „republicii burgheze” de către PCE era campania lor de a reconstrui aparatul republican de stat. Strategia revoluționară pe termen lung a Partidului Comunist era permisivă. Odată cu reconstruirea armatei pe vechile baze ierarhice și a mașinăriei polițienești, Comuniștii vor încerca să captureze controlul asupra pozițiilor de conducere din aceste două instituții. Scopul lor era de a-i folosi pe cei pe care-i controlau în pozițiile de conducere din armată și poliție pentru a prelua în cele din urmă puterea de Stat din Spania.

La sfârșitul lui Septembrie, guvernul Frontului Popular a început procesul de creare a unei noi forțe naționale de poliție, numită Garda Republicană Națională, care să ajungă la un efectiv de 28.000 de oameni până în Decembrie.

În același timp, o forță uriașă de 40.000 de polițiști de frontieră și de vameși a fost creată sub comanda lui Dr. Juan Negrín, un profesor de psihologie social-democrat care provenea dintr-o familie bogată. În noiembrie, guvernul a decis să înlocuiască milițiile muncitorilor cu armata convențională, organizată pe structura vechii ierarhii, cu comanda de sus în jos.

Partidul Comunist a reușit să obțină controlul asupra noii academii înființată pentru a antrena viitorii ofițeri. Partidul controla și noul Comisariat de Război care fusese înființat pentru a exercita controlul politic asupra armatei printr-o rețea de comisari politici. Comuniștii controlau distribuția ziarelor către trupele aflate pe front. Comuniștii au făcut o presiune uriașă asupra ofițerilor să intre în Partidul lor. Cei care au refuzat au fost înlăturați. PCE a demoralizat armata promovând „cel mai sălbatic sectarism”, își amintește un membru al Socialiștilor de Stânga, care pe atunci făcea parte din Tineretul Socialist Unificat.³

---

² Ronald Radosh, Mary R. Habeck, and Grigory Sevostianov, op cit, p. 11.

³ Sócrates Gómez, citat în Fraser, op cit, p. 333.

În 1936, comuniștii spanioli aveau o poziție extrem de slabă. În toată Spania, aveau mai puțin de 40.000 de susținători și foarte puțină susținere din partea clasei muncitoare spaniole. Comuniștii au folosit câteva tactici pentru a-și depăși condiția slabă. În primul rând, au promovat o strategie de canibalizare a bazei Partidului Socialist. Mai mulți lideri ai organizației tineretului socialist (inclusiv Santiago Carillo) au fost duși în vizite în Rusia, la ospete cu vin și mâncare. Acești comuniști secreți au negociat o fuziune între organizațiile de tineret ale socialiștilor și comuniștilor, și au creat Tineretul Socialist Unificat (Juventud Socialista Unificada – JSU). Acordul de fuziune prevedea că politica JSU urma să fie decisă la un Congres. Gruparea tinerilor socialiști era mai mare decât organizația de tineri a comuniștilor și din ea făceau parte mulți susținători ai Partidului Socialist orientat spre stânga și care tindea să-i acorde sprijin lui Caballero. Socialiștii de Stânga au fost opriți de a obține controlul asupra JSU prin simplul fapt că acel congres promis nu a mai avut loc.

Comuniștii catalani obținuseră controlul asupra secțiunii Partidului Socialist în Catalonia printr-o tactică similară. În toamna lui 1936, liderii comuniști au încercat să-l convingă pe Largo Caballero să fie de acord cu o fuziune între partidele Comunist și Socialist. Pe atunci însă, Caballero a văzut care era scopul acestei politici și a refuzat.

Moșierii care dețineau mari suprafețe de pământ, cei care dețineau magazine, și proprietarii de afaceri mici și mijlocii, managerii și funcționarii de birou fuseseră baza socială de masă pentru Esquerra în Catalonia. Această clasă de mijloc era adesea înspăimântată de exproprierile afacerilor și clădirilor, și de administrarea industriei de către sindicate. În alte țări, amenințată de revoluția proletară, această clasă de mijloc a devenit baza socială de masă pentru fascism. Dar în Catalonia clasa de mijloc era anti-fascistă din cauza faptului că era formată din naționaliști catalani. Comuniștii au reușit să-i recruteze pe mulți din această clasă de mijloc republicană din teritoriile anti-fasciste pentru că lor comuniștii le-au părut că vor fi niște apărători mult mai duri și mult mai disciplinați ai intereselor lor de clasă, decât ar fi fost vechile partide republicane.

Prima bătălie între PSUC și CNT în Catalonia s-a dus asupra legii privind legalizarea exproprierii afacerilor. Prima bătălie a avut loc în octombrie, după ce CNT intrase în guvernul Generalitat. Potrivit lui Andreu Capdevila, un lucrător anarhist din industria textilă:

PSUC și Esquerra s-au luptat foarte tare pentru a reduce numărul de firme care puteu fi colectivizate, în timp ce sindicatele CNT-FAI au susținut ca decretul să permită o colectivizare cât mai radicală. Motivul pentru care CNT a fost de acord cu colectivizarea a fost că nu puteam încă socializa, așa cum era scopul nostru. Muncitorii au preluat fabricile... dar victoria nu era exclusiv a CNT. Nu am putut obține controlul asupra întregii economii.⁴

Comuniștii erau cei care se opuneau cel mai tare socializării economiei de către sindicate, procesul de conectare a întregii economii, pentru a o face independentă de aparatul de Stat. Păstrarea micilor afaceri în mediul privat a fost o modalitate prin care au reușit să blocheze socializarea economiei de către sindicate. Legea care a fost adoptată a permis doar exproprierea firmelor cu mai mult de 100 de angajați, sau a firmelor care aveau între 50 și 100 de angajați, dacă 75 dintre muncitorii din acele firme votau pentru acest lucru. În practică, CNT pur și simplu a ignorat faptul că această lege venea în contradicție cu exproprierile unui mare număr de afaceri mici pe care sindicatul le efectuase deja. Efortul PSUC de a bloca depășirea fazei economiei de piață, trecerea dincolo de economia de piață, a fost o tactică de a întări poziția profesioniștilor și a managerilor, precum și a patronilor de mici afaceri.

PSUC a organizat și un sindicat al proprietarilor de afaceri mici și al proprietarilor de magazine, Gremios y Entidades de Pequeños Comerciantes e Industriales (Afacerile Comerciale și Industriale Mici, Small Commercial and Industrial Businesses – GEPCI). Deja în primăvara lui 1937, UGT a reușit să se extindă în Catalonia și să cuprindă 350.000 de membri (18.000 dintre aceștia erau din GEPCI), aproape la fel de mult cât avea și CNT – 400.000 de membri. O mare parte a extinderii UGT s-a

---

⁴ Citat în Fraser, op cit, p. 215.

datorat organizării de către PSUC a clasei de mijloc a populației. Comuniștii construiseră o contra-forță puternică la revoluția muncitorilor din Catalonia.

Un al treilea motiv pentru dezvoltarea Partidului Comunist în timpul războiului era prestigiul și influența pe care o avea în urma transporturilor de arme din partea Sovieticilor către guvernul Republican, și a sosirii Brigadei Internaționale în timpul bătăliei din Madrid din Octombrie-Noiembrie 1936. La sfârșitul lui septembrie 1936, Lluís Companys și Buenaventura Durruti îl vizitaseră pe Largo Caballero în Madrid pentru a încerca să-l convingă să folosească o parte din rezerva de aur a Spaniei pentru a obține resurse pentru industria de război din Catalonia și pentru a asigura muniție milițiilor muncitorilor. Inițial Caballero a fost de acord, dar pe urmă Juan Negrín l-a convins să se răzgândească. Pe 13 septembrie, Caballero a căzut de acord să-l lase pe Negrín să folosească și să trimită rezervele de aur oriunde dorea el. În acest moment, Spania deținea a 4-a cea mai mare rezervă de aur din lume, în valoare de aproximativ 800 de milioane de dolari (azi ar fi echivalentul a 11 miliarde de dolari). Comuniștii l-au convins pe Negrín să trimită 70 la sută din rezerva de aur a Spaniei în Rusia. Spaniolilor li s-au acordat asigurări verbale că aurul va fi re-trimis în Spania în orice moment Spania ar fi cerut asta. Odată ce aurul a ajuns în Moscova, însă, Stalin a comentat că „își vor mai vedea spaniolii aurul înapoi, așa cum poate cineva să-și vadă propriile urechi”.

Transferul aurului către Rusia a provocat pierderi imense economiei Spaniei și efortului de război împotriva fasciștilor. Când s-a aflat că moneda spaniolă peseta nu mai era susținută de uriașa rezervă de aur spaniolă, valoarea monedei s-a prăbușit brusc pe piața valutară internațională. În decembrie deja, moneda spaniolă își pierduse jumătate din valoare. Acest lucru a provocat o creștere a costurilor importurilor, subminând astfel capacitatea Spaniei de a susține efortul de război.⁵

Hitler, Mussolini, și regimul fascist din Portugalia asigurau ajutor militar pentru armata fascistă spaniolă. În cartea „Arms for Spain”, istoricul britanic Gerald Howson documentează în mare detaliu transporturile de arme către ambele tabere beligerante implicate în războiul civil. Howson arată că armata fascistă primea cu mult mai multe arme decât tabăra anti-fascistă. Rușii au trimis mult mai puține arme și muniție Spaniei decât s-a crezut inițial. Au trimis foarte puține puști. Cele mai multe ruginite, nefuncționale.

Pentru forțele anti-fasciste spaniole era și mai greu să obțină arme, la orice preț, din cauza faptului că Franța, Marea Britanie și Statele Unite au impus un embargo asupra Spaniei. A fost creat un întreg sistem de licențe și certificate pentru transportul de muniție pentru a ține evidența transporturilor de arme din întreaga lume. FBI lua cu asalt depozitele din Mexico pentru a captura numerele de identificare ale armelor, ca parte a efortului Americii de a participa la impunerea embargoului.

În Statele Unite, politica New Deal a înclinat inițial să permită transporturi de arme către tabăra anti-fascistă din Spania. Dar, o intensă campanie de lobby organizată și susținută de episcopii catolici a determinat Statele Unite să adopte politica așa-numitei „Non-intervenții” și să susțină un pact de neimplicare în războiul din Spania (în ciuda faptului că Biserica Romano-Catolică bască susținea tabăra anti-fascistă). În mai 1938, Joseph Kennedy a susținut un alt lobby din partea Catolicilor și a reușit să blocheze orice încercare a Democraților din Congres de a anula participarea Americii la embargo-ul impus Spaniei.⁶

Agenții republicani spanioli au dat șpagi uriașe oricui în lume și oriunde pentru a putea obține arme. Pactul de „Non-intervenție” i-a făcut pe anti-fasciștii spanioli și mai dependenți de Uniunea Sovietică.

Trimiterea aurului în Rusia a făcut ca regimul sovietic să obțină controlul asupra aprovizionării cu arme a Spaniei. De exemplu, spre sfârșitul anului 1937, Garcia Oliver i-a propus lui Juan Negrín să fie de acord cu organizarea unei armate de gherilă în munții din Andalusia. Cea mai mare parte a Andalusiei fusese recapturată de armata fascistă în primele săptămâni ale războiului civil, dar se credea că mii de luptători anti-fasciști se ascundeau în munți. Garcia Oliver dorea arme și muniție pentru a organiza un grup de aproximativ 200 de oameni care să se fie trimiși în munți să-i ajute pe luptătorii

---

⁵ Antony Beevor, op cit, p. 124

⁶ Antony Beevor, ibid, p. 174.

anti-fasciști. Acest nucleu ar fi urmat apoi să organizeze o armată care ar fi atacat forțele fasciste din spatele liniilor de front. Inițial, Negrín a fost de acord. Dar apoi, reprezentanții sovietici au refuzat să autorizeze transportul de arme pentru că nu doreau să permită anarhiștilor să-și formeze și să controleze o armată de gherilă.

Trimiterea aurului în Rusia a făcut mai ușor pentru Stalin să-i jefuiască pe față pe spanioli. Sovieticii umflau prețurile armelor pe care le trimiteau Spaniei, inventând rate de schimb a valutei speciale, în favoarea lor. Doar la vânzarea a 2 avioane, rușii i-au înșelat pe spanioli cu 50 de milioane de dolari.

Howson scrie așa: „Dintre toate înșelătoriile, escrocheriile, jafurile și trădările pe care le-au îndurat republicanii spanioli din partea guvernelor, oficialilor, și a traficanților de arme din toată lumea, comportamentul lui Stalin și al oficialilor înalți din nomenclatura Sovietică este cel mai murdar și sordid, cel mai perfid și cel mai imposibil de scuzat.”(55]

„Kronstadt-ul spaniol”

La începutul lui 1937, Comuniștii s-au simțit destul de siguri pe poziții pentru a trece la obținerea hegemoniei în Spania. Deja în martie, Partidul Comunist Spaniol avea 230.000 de membri, iar Tineretul Socialist Unificat, controlat de comuniști, avea alți 250.000 de membri.¹ În aceeași perioadă, numărul celor care intraseră în FAI ajunsese la aproximativ 160.000. Doar 40 la sută dintre cei care făceau parte din Partidul Comunist Spaniol proveneau din clasa muncitoare.

Intenția Comuniștilor de a trece la acțiuni împotriva revoluției muncitorilor a fost exprimată clar de Pravda în decembrie 1936: „În ce privește Catalonia, epurarea troțkiștilor și a anarho-sindicaliștilor a început, și va fi dusă la îndeplinire cu aceeași energie cu care a fost dusă la îndeplinire și în URSS”.

Joan Domenech, secretarul CNT din industria de sticlărie, fusese însărcinat de către guvernul Generalitat să se ocupe de aprovizionarea cu alimente. Pe 7 ianuarie, organizarea de către CNT a aprovizionării cu alimente a fost desființată din ordinul Generalitat. Responsabilitatea pentru aprovizionarea cu alimente a fost transferată de la Domenech către PSUC. PSUC i-a pus pe afaceriștii locali și pe cei de pe piața liberă să se ocupe de aprovizionarea cu alimente – o mișcare care a întărit și mai mult GEPCL. Rezultatul a fost o creștere uriașă a prețului alimentelor, din cauza distribuției proaste și a lipsurilor. Presa comunistă a dat vina pentru acest lucru pe colective.

Pe 23 ianuarie, UGT din Catalonia, acum aflat sub controlul Comuniștilor, a ținut un „congres” al moșierilor din Catalonia. Acesta a fost practic un tur de forță propagandistic împotriva colectivelor agricole. Agitația produsă de comuniști a dus la o răscoală armată a fermierilor din provincia Tarragona, care a rezultat într-o ciocnire violentă cu Patrurile de Control (miliția formată după 19 iulie 1936). Conflictul a escaladat când Rodriguez Salas, șeful pro-Comunist al poliției, s-a apucat să-i dezarmeze pe civilii din Barcelona – un atac asupra grupurilor de apărare ale comunităților din CNT. Aceste conflicte au dus la decretul guvernului Generalitat prin care Patrurile de Control au fost desființate pe 4 martie.

În noiembrie 1936, când CNT a intrat în guvernul Frontului Popular, Garcia Oliver a devenit ministru al justiției. Aceasta l-a pus în poziția de a fi însărcinat cu administrarea sistemului de închisori al Spaniei. În octombrie, 1000 de deținuți de dreapta din închisorile din Madrid au fost duși de gardieni la marginea orașului și executați, fără autorizație.

Pentru a preveni abuzuri de acest fel pe viitor, Garcia Oliver l-a numit pe un anarhist, Melchor Rodriguez, șeful închisorii din Madrid. Între timp, comuniștii au obținut controlul asupra guvernului revoluționar din Madrid, Consiliul de Apărare al Madridului. Pe 20 aprilie 1937, a făcut dezvăluirea că o închisoare secretă a Comuniștilor a fost descoperită în Madrid. Nepotul unui înalt oficial din PSOE era deținut în acea închisoare, și mai mulți socialiști fuseseră torturați acolo. Acest scandal a determinat guvernul Caballero să dizolve Consiliul de Apărare al Madridului (the Madrid Defense Junta). Nu la mult timp după asta, PCE a schimbat tonul în ce-l privește pe Caballero. La începutul lui 1936, presa comunistă îl descria pe Caballero ca fiind „un Lenin al Spaniei.” Deja în primăvara lui 1937, îl descria ca fiind un moș nebun și senil.

Pe 25 aprilie, un activist PSUC, Roldán Cortdada, un fost membru al treintista, a fost asasinat în Bajo Llobregat – un bastion al anarhiștilor. Un activist de frunte al anarhiștilor din Bajo Llobregat a fost acuzat de crimă, dar nu a fost adusă nici o dovadă. Înmormântarea lui Cortada a fost ocazia pentru o masivă demonstrație de stradă – o demonstrație de forță din partea Comuniștilor.

---

¹ Raport scris de André Marty către autoritățile Sovietice, martie 1937, tradus în Ronald Radosh, Mary R. Habeck, and Grigory Sevostianov, op cit, p. 145.

Într-o atmosferă în care tensiunile erau din ce în ce mai mari, conflictul dintre Comuniști și CNT a explodat pe 3 mai când o mare forță de poliție controlată de Comuniști a atacat clădirea de telefonie din Barcelona, controlată de muncitori, simultan cu atacarea coordonată a altor posturi de telefonie din alte părți.

Sistemul de telefonie din Spania era administrat de o federație a muncitorilor controlată de CNT. Muncitorii CNT au început să asculte convorbirile telefonice dintre oficialii guvernamentali pentru a afla ce au de gând. Acest lucru a fost folosit de Comuniști ca pretext pentru a încerca să preia controlul asupra întregului sistem de telefonie. PSUC nu era împotriva practicii ascultării telefoanelor, dimpotrivă chiar. Așa cum și-a amintit mai târziu un apropiat al liderului PSUC, Juan Comorera: „Desigur că dacă PSUC ar fi putut să asculte conversațiile telefonice, o făceau și ei. Partidul întotdeauna dorea să fie foarte bine informat.”² Era o chestiune de putere.

Vestea atacului asupra companiei de telefonie s-a răspândit rapid. În câteva ore, comitetele de apărare ale comunităților din CNT au intrat în acțiune împotriva poliției controlate de Comuniști și au început să ridice baricade. POUM și Tineretul Libertar s-au alăturat luptei, și, curând, grupuri înarmate dețineau controlul asupra celei mai mari părți din oraș și asupra suburbiilor. O grevă generală s-a răspândit în toată Barcelona. Forțele guvernamentale au putut să păstreze controlul doar asupra unor străzi din zona centrală.

Această întregă luptă a fost o reacție spontană și îndreptățită din partea clasei muncitoare împotriva unei demonstrații de forță armată din partea Comuniștilor. Comitetele regionale și naționale ale CNT au încercat să negocieze o încetare a luptelor și au interzis unităților armate ale CNT să intervină. Pe 4 mai, CNT a apelat prin intermediul radioului și difuzoarelor din oraș la încetarea luptelor și a cerut oamenilor săi să se întoarcă la muncă. Atât Federica Montseny cât și Garcia Oliver, miniștri anarhiști în guvernul național, au făcut apel la radio pentru încetarea luptelor. Un membru al POUM a povestit ce s-a întâmplat la o baricadă, ca reacție la discursul lui Montseny, difuzat la radio:

Militanții CNT erau atât de furioși că și-au scos pistoalele și au tras în aparatul de radio. Pare incredibil, dar am văzut asta cu ochii mei. Erau absolut furioși, și cu toate acestea au ascultat ce li s-a spus și au făcut ce li s-a cerut. Sunt ei anarhiști, dar când era vorba de organizația lor, mereu au arătat o disciplină foarte mare.³

Pe 6 mai, muncitorii au început să ridice baricadele. PSUC imediat a profitat de situație și a pus mâna pe compania de telefonie. Liderii CNT au părut să creadă că totul va reveni la situația dinaintea luptelor, „acum că oamenii noștri și-au arătat colții”. Nu s-a întâmplat deloc așa.

O forță imensă de poliție paramilitară înarmată a fost trimisă în Barcelona pentru a re-impune autoritatea guvernului.

Foarte multe arme au fost confiscate de la CNT. Pe 11 mai, trupurile mutilate ale 12 anarhiști au fost aruncate într-un cimitir lângă Ripollet. Pe 5 mai, anarhistul italian Camillo Berneri, un profesor de filosofie fugit din Italia fascistă în exil în Spania, a fost asasinat de Comuniști, împreună cu un alt anarhist italian.

La o ședință de cabinet a guvernului Frontului Popular pe 15 mai, Comuniștii au propus o moțiune pentru scoaterea în afara legii a CNT și a POUM. Caballero a răspuns că așa ceva nu poate fi făcut legal, și că nu va permite asta atâta timp cât va conduce guvernul. Miniștrii comuniști atunci s-au ridicat și au părăsit ședința. Când Caballero a spus: „Ședința Consiliului de Miniștri continuă”, social-democrații, republicanii și naționaliștii bașci s-au ridicat și ei și au părăsit și ei ședința, arătând susținere Comuniștilor. Numai 3 socialiști de stânga și 4 miniștri CNT l-au sprijinit pe Caballero.

Guvernul central și PCE au fost cei mai mari câștigători ai luptei din mai. CNT a fost scos atât din guvernul național cât și din Generalitat.

---

² Citat în Fraser, op cit, pp. 377-378.

³ Juan Andrade, citat în Fraser, op cit, p. 382.

Curând, guvernul central a luat Generalitat autoritatea de a controla poliția locală, și în cele din urmă a anulat orice autonomie a Cataloniei. Companys și Esquerra au fost total marginalizați. Caballero a fost înlocuit cu Juan Negrín – un social-democrat care era apropiat de Comuniști. Comuniștii au trecut la acțiuni apoi împotriva socialiștilor de stânga, folosind poliția pentru a confisca principalele redacții ale ziarelor controlate de facțiunea lui Caballero din PSOE.

Negrín a aprobat represiunea împotriva POUM pe care Caballero a refuzat-o comuniștilor. Nu după mult timp, liderul POUM, Andreu Nin, a fost arestat, torturat și asasinat de către agenți Comuniști. Pe 15 august, a fost emis un decret care autoriza înființarea Serviciului de Investigații Militare (Servicio Inteligencia Militar – SIM). SIM era o forță de poliție politică secretă, dominată de agenți sovietici ai GPU (poliția militară secretă). Numai în Madrid existau atunci 6.000 de agenți SIM.

Bill Herrick era un membru al Partidului Comunist American din New York City și luptase în batalionul Abraham Lincoln împotriva fasciștilor din Spania. În memoriile sale, Herrick povestește cum lumea se uita urât la el când mergea prin Barcelona îmbrăcat în uniforma Brigăzilor Internaționale spre sfârșitul lui 1937... și cum oamenii îl scuipau pe stradă. Relatează cum a fost forțat de un șef de partid să vadă cu ochii lui cum revoluționarii tineri erau împușcați în închisorile SIM. Descrie execuția unei fete care-a mai apucat să strige „Viva la revolución!” („Trăiască Revoluția!”) înainte ca un nenorocit de agent SIM să-i tragă un glonț în cap. Asasinarea acelei fete l-a bântuit mult timp pe Herrick și l-a făcut să părăsească Partidul Comunist American când s-a întors în New York City.⁴

Strategia Frontului Popular se baza pe ideea de a încerca să convingă puterile capitalist imperialiste să permită transporturile de arme către tabăra anti-fascistă din Spania. Această strategie nu era foarte realistă. Principala teamă a elitelor britanice era Bolșevismul, nu fascismul. De aceea, guvernul britanic în anii '30 i-a făcut concesii nelimitate lui Hitler.

Strategia Frontului Popular a dus în mod natural la perceperea luptei ca fiind un război convențional. Dar în termeni militari convenționali, fasciștii aveau toate avantajele de partea lor. Aveau o armată antrenată și acces la mai multe arme, cu ajutorul lui Hitler și al lui Mussolini. Eșecul de a organiza un război de gherilă în spatele liniilor de front fasciste a derivat din această percepție a luptei ca fiind un război convențional. Dar un război de gherilă ar fi folosit taberei anti-fasciste în păstrarea sprijinului popular în izolarea unei mari părți a armatei fasciste.

Nu s-a făcut nici un apel la bazele clasei muncitoare din alte țări pentru că strategia Frontului Popular nu creionase lupta ca fiind o luptă esențială pentru puterea clasei muncitoare. Așa cum a scris George Orwell:

Odată ce războiul a fost limitat și restrâns la „un război pentru democrație”, a devenit imposibil să se mai facă un apel pe scară internațională la clasa muncitoare... Modul în care cei din clasa muncitoare din țările democratice i-ar fi putut ajuta cu adevărat pe camarazii lor din Spania ar fi fost acțiunea directă industrială – greve și boicoturi. Nici măcar nu s-a încercat așa ceva.⁵

Principalul avantaj al taberei anti-fasciste a fost entuziasmul revoluționar al oamenilor obișnuiți. Dar manevrele comuniștilor de a obține controlul asupra armatei, și de a reduce și distruge administrarea de către muncitori a industriei au contribuit la demoralizarea oamenilor.

---

⁴ Bill Herrick, *Jumping the Line*.

⁵ George Orwell, *Homage to Catalonia*, p. 69.

Colectivizare cu forța?

În August 1937, guvernul Negrín a emis un decret pentru abolirea Consiliului de Apărare din Aragon, controlat de CNT.

Trupe armate sub comanda generalului comunist Enrique Líster au distrus colectivele, și au dat pământul înapoi moșierilor, au arestat 600 de membri CNT (pe o parte dintre aceștia armata i-a ucis).

Pentru a justifica nebunia din Aragon, Comuniștii i-au acuzat pe anarhiști că puseseră în aplicare un regim de colectivizare forțată. Comuniștii au susținut că se duceau acolo pentru a-i elibera pe țărani. Anarhiștii, pe de altă parte, au arătat că colectivizarea economiei agrare din Aragon fusese făcută la inițiativa locală, a țăranilor, și că era o mișcare de emancipare și de eliberare de sub dominația angajatorilor rurali și a moșierilor care îi exploatau pe țărani. Există dovezi pentru a susține ambele puncte de vedere.

Potrivit lui Macario Royo, un **campesino** membru al comitetului regional CNT din Aragon, unele elemente de coerciție erau inevitabile într-o revoluție. Clasele dominante în mod inevitabil se vor opune eliberării clasei muncitoare. Dar cât de departe putea merge coerciția? Politica în privința agriculturii, susținută de comuniști, fusese o sursă de conflict atât cu cei din CNT, cât și cu cei din Federația Lucrătorilor Agricoli din UGT (FNTT).

Principala dispută a fost în privința politicii referitoare la moșierii care dețineau terenuri mari sau medii de pământ și care nu au fugit în urma loviturii militare de stat. Acești oameni aveau suficient pământ pentru a angaja lucrători să îl muncească pentru ei. Ei erau echivalentul clasei culacilor din Revoluția din 1917. În cea mai mare parte a zonei anti-fasciste, atât FNTT cât și CNT de obicei susțineau că moșierii proprietari de pământ ar fi trebuit să păstreze pentru ei doar atâta pământ cât puteau cultiva propriile lor familii. Scopul CNT și al FNTT era de a elimina angajarea țăranilor să muncească pământul altora pentru a obține un salariu (muncă salariată).

Dar PCE se opunea exproprierii fiecărui moșier care nu fugise. Oricum, moșierii mai bogați erau de obicei de dreapta, și adesea erau șefii politici de dreapta (caciques) ai satelor. Politica comuniștilor de a-i apăra – chiar și de a le da înapoi pământurile care fuseseră colectivizate de către țărani – a întărit forțele de dreapta de la sate.

Modalitățile de colectivizare ale CNT difereau de la zonă la zonă. În Andalusia, politica CNT a fost aceeași cu a PCE. În Andalusia, CNT nu a expropriat nici un teren. Au creat colective pe terenurile moșierilor care fugiseră, și au folosit loturi mici de pământ pe care **campesinos** le-au oferit voluntar colectivelor.¹

Disputa din jurul situației din Aragon era legată și de dimensiunea până la care țăranii, care dețineau porțiuni mici de teren și care nu angajau alți țărani pentru a le munci, să fie forțați să își dea parcelele lor mici colectivelor. Așa ceva era împotriva sfatului dat de Kropotkin în „The Conquest of Bread” (Cucerirea Pâinii) și nu a fost aplicat de CNT în alte regiuni ale zonei anti-fasciste.

Saturnino Carod era fiul unui lucrător agricol din Aragon care nu avea pământ și liderul unei coloane de miliții a CNT. Carod era foarte conștient de cât de atașați erau **campesinos** de micile lor terenuri de pământ. „Acest teren e parte din ființa lui. El e sclavul acestui pământ. Să i-l iei, să îl lipsești de el e ca și cum i-ai smulge inima din piept. Nu trebuie forțat să-și dea pământul pentru a intra într-un colectiv,” a cerut Carod². Dar sfatul lui Carod nu a fost urmat peste tot în Aragon.

---

¹ Fraser, op cit, p. 371.

² Citat în Fraser, op cit, p. 364.

Satul Angüés este un exemplu în acest sens. În „Blood of Spain” (Sângele Spaniei), Ronald Fraser citează spusele unui cuplu din Angüés. Amândoi erau susținători loiali ai CNT: bărbatul a spus că și-ar da viața pentru a apăra CNT. Când a fost creat colectivul, ei au fost atât de fericiți să scape de moșierul pentru care erau obligați să muncească și care-i ținea în sărăcie.

Dar au povestit cum satul ajunsese să fie condus de un comitet de 20 de bărbați care umblau pe ulițe cu pistoalele la brâu și care nu munceau. Nici unul dintre campesinos țărani care aveau pământ puțin nu a fost lăsat să rămână în afara colectivului. Țăranii, care au încercat să iasă din colectiv, nu mai puteau cumpăra îngrășământ sau semințe pentru că banii fuseseră aboliți iar resursele erau controlate de colectiv. Cei din comitet care conduceau satul își umpleau cămărilor și buzunarele. Toată mâncarea bună ajungea la familiile lor, a acuzat familia care susținea CNT.

Bărbații din comitet se plimbau în mașinile care fuseseră ale familiilor avute și care fuseseră expropriate. Spre deosebire de celelalte femei din sat, soțiile lor erau scutite să muncească. Adunările publice ale oamenilor din sat erau convocate foarte rar și nu exista nici o procedură pentru de a-i revoca pe cei din comitetul satului. Cuplul CNT a spus că în sat era o foarte mare stare de nemulțumire. Oamenii credeau că o altă revoluție va fi necesară ca să scape de această nouă elită conducătoare.³

Propaganda comunistă generalizase situația din Angüés și îi portretiza așa pe toți din Aragon. Dar, de fapt, în alte localități situația era cu totul alta.

Mas de las Matas, din provincia Aragon, era un oraș prosper de țărani care aveau terenuri mici, și care avea în jur de 2.500 de locuitori. Înainte de război, sindicatul CNT avea acolo 200 de membri. Anarhiștii au inițiat colectivizarea orașului, convocând adunări publice la care au participat toți localnicii. Adunările au ales un Comitet anti-fascist – jumătate dintre cei din comitet erau CNT, jumătate erau suporteri ai Partidului de Stânga republican. Adunarea și comitetul ales au devenit atât noul guvern al orașului, cât și un instrument de socializare a economiei orașului.

Acesta este un exemplu despre ceea ce anarhiștii spanioli numesc „municipalitate liberă”. Acest oraș a fost unul dintre puținele locuri unde anarhiștii au putut construi acest tip de structură de guvernare bazată pe adunări ale oamenilor dintr-o regiune, în timpul revoluției.

Numeroși fermieri și-au inclus parcelele mici de pământ în colectivul orașului și au fost de acord să muncească tot pământul, toți, împreună, în colectiv. Un avantaj al acestui lucru a fost că așa era mai ușor de folosit mașinăriile, pe care orașul le-a cumpărat pentru a putea cultiva terenurile. Secretarul colectivului era un anarhist de 26 de ani, care avea propriul său atelier de făcut unelte. El și-a adus tot atelierul și toate uneltele în colectiv. Colectivul controla toate serviciile. Puterea politică exercitată de colectivul orașului e ilustrată prin faptul că oamenii au interzis angajarea oricui pentru muncă salariată. Au interzis și jocurile de noroc și vânzările de alcool.⁴

50 de familii bogate, proprietare de pământ din acest oraș, au refuzat să se alăture colectivului și au intrat în UGT. Însă, nu toate familiile bogate s-au opus colectivului. Când unul dintre cei mai bogați oameni din oraș a fost întrebat de un vizitator de ce s-a alăturat colectivului a răspuns așa: „De ce? Pentru că acesta este cel mai uman sistem cu puțință.”

În Aragon, UGT nu s-a opus peste tot colectivizării. În satul Andorra, o majoritate dintre membrii colectivului făceau parte din UGT.⁵

Când trupele lui Lister au invadat provincia Aragon, în august 1937, o adunare a locuitorilor a fost convocată în orașul Mas de las Matas și, polițistul care prezida adunarea le-a cerut celor care vor să iasă din colectiv să iasă. Numărul membrilor colectivului a scăzut la 1.500. Astfel, 60 la sută dintre locuitori încă susțineau voluntar colectivul, sfidând prezența amenințătoare a trupelor armate ale comuniștilor.

Colectivizarea în Aragon a avut un scop dublu. În măsura în care inițiativa fusese locală, aparținuse localnicilor, motivația era crearea unei comunități care să se susțină singură, să se auto-administreze, și să fie bazată pe egalitate.

---

³ Fraser, op cit, pp. 367-369.

⁴ Gaston Leval, op cit, pp. 136-143.

⁵ Gaston Leval, ibid, pp. 123.

Dar armata muncitorilor din Aragon, la numai câțiva kilometri de sate, nu avea o linie de aprovizionare foarte bună către Catalonia și Valencia unde milițiile muncitorilor fuseseră formate. Satele din Aragon au avut și rolul de a asigura hrana pentru milițiile muncitorilor.

Adesea banii au fost aboliti și un sistem de raționalizare a fost impus. Controlând consumul local al populației, un surplus a fost generat pentru a asigura resurse pentru armata revoluționară. Să muncească pentru milițiile anti-fasciste era o chestiune de mândrie pentru suporterii stângii de la sate, și o sursă de ură față de ei din partea suporterilor de dreapta.

Dar, abolirea banilor a fost în sine o altă sursă de nemulțumire printre campesinos. Potrivit președintelui CNT al colectivului din satul Alcorisa, campesinos nu le plăcea ideea să ia lucruri gratis, fără să plătească, din magazinul local pentru că se simțeau ca și cum ar fi cerșit.⁶ Ei credeau că și-au câștigat dreptul la un anumit nivel de consum, în urma muncii lor.

Secretarul anarhist al colectivului de succes din Mas de las Matas a declarat că abolirea banilor „s-a dovedit a fi una dintre cele mai mari greșeli pe care am făcut-o”. El credea că ar fi fost mai bine ca oamenii să fie plătiți pentru cât munceau, și, în plus față de plată, să li se acorde bunuri pentru cei care depindeau de ei.

Dacă adulții în putere își câștigă un minim de drepturi de salarizare pentru a consuma pe baza muncii, aceasta îi permite fiecărui individ să-și acopere cerințele pentru produsele pe care fiecare le dorește. Fără asta, există numai acele lucruri puse la dispoziție de colectiv pentru toată lumea. Absența banilor a dus la situații în care oamenii au aruncat pâinea pentru că era gratuită.

Saturnino Carod credea că abolirea banilor a fost bazată pe o confuzie a banilor cu capitalul. El a insistat că era nevoie de un sistem de contabilitate socială.⁷ Acesta va necesita o unitate monetară pentru a cuprinde pentru noi valoarea resurselor folosite pentru producerea bunurilor. Capitalismul e un sistem de relații sociale de dominare, exercitat prin intermediul cumpărării de către piață a mijloacelor de producție și al angajării muncitorilor, cu scopul de a face profit. Banii nu trebuie să implice continuarea existenței convențiilor economice capitaliste.

Scopul real al Comuniștilor nu a fost distrugerea colectivelor. Comuniștii au ajutat la crearea altor colective în alte zone. Scopul real al Comuniștilor în ce privește Aragon a fost distrugerea puterii CNT. În timp ce trupele înarmate ale Comuniștilor îi atacau pe susținătorii CNT în Aragon, conducerea CNT nu a permis unităților armate ale CNT din zonă să intervină. Efectul acestui episod a fost demoralizarea. Acest episod a contribuit la cucerirea Aragonului de către armata fascistă câteva luni mai târziu.

---

⁶ Președintele CNT al comitetului satului CNT, citat în Fraser, op cit, p. 362.

⁷ Saturnino Carod, citat în Fraser, op cit, p. 363.

Prieteni lui Durruti

În timpul luptelor din mai dintre poliția controlată de comuniști și adversarii lor din clasa muncitoare din Barcelona, o alternativă la politica CNT de colaborare cu Frontul Popular a fost propusă de grupul Prietenii lui Durruti (Agrupación Los Amigos de Durutti) – o grupare formată în interiorul FAI. Amigos au distribuit un manifest în timpul luptelor cerând CNT să răstoarne guvernul Generalitat, și să-l înlocuiască cu un consiliu revoluționar (junta) în zonele controlate de sindicatele CNT din Catalonia. Manifestul lor a cerut completa socializare a economiei și dezarmarea poliției. Amigos se organizaseră în martie 1937 la inițiativa unor muncitori din milițiile CNT, care s-au opus refacerii armatei ierarhice republicane. Grupul a luat numele lui Durruti în urma ultimei sale lupte în CNT în octombrie 1936.

Horacio Prieto, dorind să profite de popularitatea lui Durruti, a încercat să-l convingă să devină unul dintre miniștrii CNT în guvernul Frontului Popular.

Durruti a refuzat: „Când muncitorii expropriază burghezia, când proprietatea străină e atacată, când ordinea publică e în mâinile muncitorilor, când miliția e controlată de sindicate, când, de fapt, suntem implicați în realizarea revoluției de jos în sus,” a spus Durruti, aceste eforturi sunt pur și simplu incompatibile cu păstrarea legalității statale republicane.¹

Amigos erau sindicaliști libertari care încercau să revigoreze programul pentru Consiliul de Apărare, pe care CNT l-a susținut între septembrie și octombrie 1936.

Doi dintre activiștii de frunte ai Amigos erau Liberto Callejas și Jaime Balius. În septembrie și octombrie 1936, atât Calletas cât și Balius făcuseră parte din redacția ziarului Solidaridad Obrera în timpul campaniei de susținere a propunerii pentru Consiliul de Apărare.

În timpul evenimentelor din mai 1937, Amigos nu au avut suficientă influență în CNT pentru a determina o schimbare de direcție. Amigos aveau ceva influență în rândurile unităților de miliție ale CNT și în comitetele de apărare a comunităților din CNT. Dar cea mai mare greutate în CNT în Catalonia o aveau militanții sindicatelor locale, delegații consiliilor muncitorești și ai consiliilor din întreprinderi din industriile colectivizate. Dacă punctul de vedere al Amigos ar fi prevalat printre consiliile muncitorești, ei ar fi putut obține controlul asupra plenarei regionale și ar fi îndepărtat comitetul regional, care colabora cu Frontul Popular.

Când oamenii se găsesc în toiul unei acțiuni, ei vor să simtă că au o justificare pentru ceea ce fac. Aceasta înseamnă că există o tendință a oamenilor de a găsi justificări pentru acțiunile lor. Deja în mai 1937, anarho-sindicaliștii de frunte urmau strategia Frontului Popular și ocupau poziții în autoritatea ierarhică a guvernului și uneori și în armată pentru o anumită perioadă. Acest lucru avea să le schimbe perspectiva. Un exemplu bun în acest sens este Joan Garcia Oliver. În iulie și în august 1936, el a fost campionul propunerii ca CNT să meargă „până în pânzele albe”, să înlăture guvernul Generalitat, și să ia puterea în propriile sale mâini. Deja în martie 1937, punctul său de vedere s-a schimbat; el a devenit un apărător al rămănerii în coaliția cu Frontul Popular. Această schimbare de poziție a ieșit la iveală în modul dramatic prin modul în care s-a comportat în timpul evenimentelor din mai, când s-a opus încercării de extindere a luptei și încercării sindicatelor de a prelua puterea.

În principalul lor manifest, Amigos au criticat pentru eșecul de a prelua puterea în iulie 1936:

Ce s-a întâmplat trebuia să se întâmple. CNT... nu a avut un program concret și clar. Nu am avut nici o idee despre direcția spre care ne îndreptam... Când existența unei întregi organizații a fost dedicată îndemnului de a face revoluția, această organizație are obligația

---

¹ Citatul lui Durruti în *The Spanish Civil War: Anarchism in Action*, Chap 4 ().

să acționeze în acest sens în orice moment sunt create circumstanțele favorabile. Iar în iulie, am avut această ocazie de a acționa. CNT ar fi trebuit să treacă pe locul șoferului și să preia conducerea acestei țări... În acest fel am fi putut câștiga și războiul și am fi putut salva și revoluția. Dar CNT a făcut exact pe dos. A colaborat cu burghezia în afacerile de stat, tocmai cu acel stat care se destrăma.²

Pe lângă susținerea formării unor Consilii de Apărare naționale și regionale, controlate de sindicate, Amigos cereau și formarea de „municipalități libere” – structuri de guvernare bazate pe adunările locuitorilor din comunități și din sate – pe care CNT le prevăzuse în programul adoptat la Zaragoza în mai 1936. Balius a spus că municipalitățile libere sunt „un guvern autentic revoluționar”. Amigos au cerut și aplicarea programului de socializare a economiei de jos în sus, prin administrarea din partea sindicatelor.

Potrivit lui Balius, inițiativa muncitorilor din timpul luptelor din mai din Barcelona a arătat „de-terminarea de nezdruncinat a proletariatului de a-i pune pe muncitori la conducerea luptei armate, a economiei și a existenței țării întregi. Ceea ce înseamnă a spune (pentru că anarhiștii nu se tem de cuvinte) că proletariatul lupta pentru obținerea puterii care ar fi urmat să treacă la muncitori prin distrugerea vechilor instrumente ale burgheziei și prin ridicarea în locul lor a unei noi structuri bazată pe comitete, așa cum a ieșit la suprafață în iulie [1936].”³

Din punctul de vedere al unui anarhist social, problema cheie legată de propunerea Consiliilor de Apărare ar fi trebuit să fie tragerea lor la răspundere, controlarea lor de către bază. Amigos au propus ca aceste Consilii de Apărare să fie alese de către adunările sindicatelor. Dar cine urma să facă politica lor? O soluție posibilă putea fi crearea posibilității ca aceste Consilii de Apărare să-și ia mandatele și liniile de acțiune de la Congreșele regionale și naționale ale oamenilor obișnuiți, așa cum propusese programul CNT adoptat la congresul din Zaragoza în mai 1936. Acestea ar fi fost organisme consultative, formate din delegați aleși de adunările de masă, iar deciziile majore ar fi fost trimise adunărilor de masă pentru a se pronunța asupra lor.

CNT a propus și ca acestor Consilii de Apărare să le fie interzis să intervină în administrarea economiei, care ar fi trebuit să fie controlată printr-un sistem de federații industriale ale muncitorilor care administrau întreprinderile și printr-un sistem de planificare socială.

Astfel, îmi pare mie că propunerile sindicaliste pentru Consiliile de Apărare și pentru o miliție populară unificată, controlată de sindicate, ar fi fost o tactică cel puțin consistentă cu anarhismul social.

Cum ar fi putut ca propunerea de creare a acestor Consilii de Apărare să fie diferită de conceptul leninist al „preluării puterii”? Cred că diferența e mai mult decât clară dacă ne uităm la dezbaterile din interiorul Partidului Comunist Rus din anul 1921.

În acea vreme, Nicolai Buharin, Alexandra Kollontai și alți bolșevici au propus un sistem de consilii de administrare a economiei rusești, care să fie alese de sindicate.

Lenin a denunțat această propunere ca fiind „o deviație anarho-sindicalistă” pentru că ar fi dat putere economică „unor mase care nu făceau parte din partid” și care făceau parte în proporție de 90 la sută din sindicate.

Prin logica poziției adoptate de Lenin, el ar fi trebuit să denunțe și propunerea de creare a Comitetelor de Apărare ale CNT pentru că ar fi dat putere economică, politică și armată „maselor care nu făceau parte din partid”, ci din sindicate.

Pentru José Peirats, însă, „puterea anarho-sindicalistilor” după 19 iulie 1936 stătea în dispersarea modelului de putere în zona anti-fascistă, puterea era dispersată și răspândită într-o miriadă de comitete locale și regionale.⁴ Peirats, care fusese activ în Tineretul Libertar din Catalonia, s-a opus ca CNT să intre în guvernul Frontului Popular, dar s-a opus și alternativei de a înlocui guvernul central republican

² The Friends of Durruti Group, *Towards a Fresh Revolution* (translation of *Hacia una revolución nueva*)

³ Jaime Balius, citat în Agustín Guillaumon, op cit, p. 92.

⁴ José Peirats, op cit, p. 183.

cu un Consiliu Național de Apărare format din CNT și UGT. Peirats a spus că acest Consiliu de Apărare era „doar un guvern sub un alt nume.” Dar nu s-ar putea spune același lucru despre orice formă de guvernare care ar oferi o administrare, o guvernanta, a Spaniei pe întregul ei? Peirats era editorul unui ziar din Catalonia numit Acracia – numele înseamnă „Fără putere.” Se pare că pentru Peirats anarhismul „Fără putere” se opunea oricărei forme de organizare politică sau oricărei forme de structură de guvernare pentru toată Spania.

Dar acest lucru pur și simplu nu era posibil. O comandă unificată era necesară în lupta armată împotriva armatei fasciste. Muncitorii CNT și UGT insistau asupra unității în această luptă. Erau doar două căi prin care acest lucru putea fi realizat. Ori CNT lua inițiativa de a înlocui existentul aparat de stat din Catalonia și de la nivel național, unindu-i pe muncitorii CNT și UGT într-o structură de guvernare a puterii controlată de clasa muncitoare, ori Comuniștii ar fi urmat să aibă succes unind populația în jurul reconstruirii aparatului de stat și a armatei ierarhice.

Aceasta era dilema fundamentală cu care s-a confruntat CNT după 19 iulie 1936.

Dacă CNT ar fi răsturnat guvernul Generalitat și ar fi creat o structură națională și regională formată din consilii de guvernare CNT-UGT și dintr-o miliție populară unificată, controlată de sindicate, CNT ar fi putut bloca propunerile Comuniștilor pentru refacerea armatei ierarhice și pentru trimiterea aurului în Rusia. CNT ar fi putut bloca și strategia PCE de preluare a puterii de stat. Eșuând să meargă pe această cale, CNT a făcut ca strategia Frontului Popular să fie inevitabilă și astfel a facilitat creșterea puterii Comuniștilor.

Data fiind superioritatea armată a taberei fasciștilor, crearea unei structuri de guvernare controlată de clasa muncitoare în Spania nu ar fi fost o garanție a victoriei. Dar ar fi mărit șansele lor de a reuși.

Spre meritul lor, Balius și Amigos au văzut că sindicalismul libertar presupune o formă de guvernare, de administrare – o structură de auto-guvernare politică – necesară înlocuirii aparatului de stat, dacă vreodată clasa muncitoare va reuși să se elibereze pe ea însăși.

Anarhismul tradițional a fost ambiguu sau incoerent în privința chestiunii referitoare la ce anume va înlocui Statul. A existat o lipsă de claritate despre nevoia pentru un nou tip de formă de guvernare, de administrare, pentru a îndeplini sarcinile politice necesare – elaborarea regulilor minime, judecarea acuzațiile de comportament criminal, și a disputelor între oameni, și de apărare a aranjamentelor sociale de bază împotriva unui atac intern sau extern, și de aplicare a regulilor de bază. Funcțiile politice ale societății nu pot fi lăsate la voia întâmplării, nu se rezolvă de la sine așa cum nici producția socială nu poate fi lăsată la voia întâmplării.

Dar funcțiile politice pot fi asigurate de o structură populară de auto-guvernare, care să își aibă rădăcinile în democrația participativă a adunărilor oamenilor din comunități și a oamenilor la locul lor de muncă.

Note de subsol

Biblioteca Anarhistă

Tom Wetzel
Puterea muncitorilor și Revoluția spaniolă
2006

Preluat la 16.12.2022 de la <https://iasromania.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org